

Datu valsts inspekcijas

**2003.gada darba
rezultāti**

Datu valsts inspekcijas 2003.gada darba rezultāti

Saturs:

- 1.lpp Datu valsts inspekcijas direktores Signes Plūmiņas ziņojums
- 5.lpp Datu valsts inspekcijas pamatfunkcijas un pienākumi
- 7.lpp Personas datu apstrādes sistēmu reģistrācija Datu valsts inspekcijā
- 9.lpp Fizisko personu datu aizsardzība, iedzīvotāju sūdzības par pārkāpumiem personas datu apstrādē
- 28.lpp Elektronisko dokumentu likumā noteikto funkciju izpilde
- 33.lpp Informācijas atklātības likuma uzraudzība
- 37.lpp Sabiedrības informēšana un publiskās aktivitātes
- 39.lpp Sabiedriskās domas pētījumi
- 43.lpp Phare 2002 projekts “Datu valsts inspekcija”
- 44.lpp Datu valsts inspekcijas starptautiskās aktivitātes
- 59.lpp Informācija par valsts budžeta līdzekļu izlietojumu
- 61.lpp Datu valsts inspekcijas struktūra un personāls
- 62.lpp Datu valsts inspekcijas personāla izglītošana un kvalifikācijas celšana
- 63.lpp 2004.gadā veicamie nozīmīgākie uzdevumi un plānotie pasākumi

Datu valsts inspekcijas direktores Signes Plūmiņas ziņojums

Nododu Jūsu vērtējumam pārskatu par Datu valsts inspekcijas darbību 2003.gadā. Aizvadītajā gadā, nodrošinot privātuma aizsardzību fizisko personu datu apstrādes jomā, inspekcija ir turpinājusi attīstību kā neatkarīga un profesionāla institūcija.

Kā būtisks izaicinājums visā pasaulē privātuma aizsardzībai gan 2003.gadā, gan arī turpmāk nākotnē, ir jāmin tā ietekme, ko rada straujā tehnoloģiju attīstība un situācija, kāda ir izveidojusies pēc 2001.gada 11.septembra teroristu uzbrukumiem ASV un sekojošajām darbībām cīņā ar to. Tāpēc vienlīdz svarīgi ir rast nozīmīgo līdzsvaru starp iepriekš minētajiem faktoriem un nepieciešamību nodrošināt cilvēka pamattiesības uz privātuma aizsardzību.

Datu valsts inspekcija atbalsta nostāju, ka pasākumiem pret terorismu nevajadzētu kalpot par pamatu Eiropas Savienībā noteikto datu aizsardzības standartu (Direktīva 95/46/EC, Direktīva 2002/58/EC) pazemināšanā. Jo īpaši, kā teikts Direktīvas 95/46/EC 29.panta Darba grupas paziņojumā “pasākumi pret terorismu nedrīkst pazemināt standartus cilvēku pamattiesību aizsardzībā, kas raksturo demokrātiskās sabiedrības. Galvenais cīņā pret terorismu ir fundamentālo vērtību saglabāšana”.

Trīs gadu darbības laikā piemērojot, veicinot un uzraugot Fizisko personu datu aizsardzības likuma normu ievērošanu, konsultējot iedzīvotājus un tos, kuri rīkojas ar datiem, veicot pārbaudes, sodot pārkāpējus, kā arī sadarbojoties ar nevalstiskām organizācijām ir panākts, ka katrs ceturtais Latvijas iedzīvotājs zina par Datu valsts inspekciju un ir informēts par iespējām realizēt savas tiesības, kā arī iesniegt inspekcijā sūdzību par iespējamiem privātuma pārkāpumiem.

Lai uzlabotu Inspekcijas darbību, it īpaši attiecībā uz kontroles un uzraudzības funkcijām, un ņemot vērā Inspekcijas ierobežotos resursus, 2003.gada maijā tika pabeigta reorganizācija, kuras ietvaros tika

likvidēta Kontroles un informācijas sistēmu drošības daļa un izveidots Datu drošības departaments, kura sastāvā tika iekļauta Kontroles daļa un Drošības daļa. Reorganizācijas rezultātā izveidotais Datu drošības departaments nodrošina efektīvāku personas datu aizsardzības uzraudzības un kontroles mehānisma funkcionēšanu. Ir uzlabojies darbs ar iedzīvotāju sūdzībām par iespējamiem Fizisko personu datu aizsardzības likuma normu pārkāpumiem. Diemžēl jāatzīst, ka šis darbs vēl būtu pilnveidojams gan nākošajā gadā, gan kopumā turpmāk nākotnē. Bet šī darba pilnveidošana ir atkarīga ne tikai no Inspekcijas iekšējā darba organizācijas uzlabošanas, bet gan arī no pieejamajiem resursiem (t.i. cilvēku un finanšu resursiem).

Lai pilnveidotu personas datu apstrādes sistēmu reģistrāciju Datu valsts inspekcijā, tai skaitā nodrošinātu iespēju no 2004.gada janvāra pieņemt elektroniskos dokumentus, 2003.gada vidū tika uzsākta jaunas dokumentu vadības sistēmas izstrāde un ieviešana. Dokumentu vadības sistēma pilnā apjomā sāka darboties ar 2004.gada 1.janvāri.

Vienlaicīgi Datu valsts inspekcija veica visus nepieciešamos sagatavošanās pasākumus uzticamu sertifikācijas pakalpojumu sniedzēju akreditācijai, t.i. tika izstrādāta normatīvā bāze un veikta ekspertu atlase jeb izveidots eksperts, kam ir tiesības veikt sertifikācijas pakalpojumu sniegšanas informācijas sistēmu, iekārtu un procedūru drošību pārbaudes, saraksts.

Tāpat gatavojoties Informācijas atklātības likuma funkcijas izpildei tika sagatavots likumprojekts "Grozījumi Informācijas atklātības likumā" (pieņemts Saeimā 15.05.2003), kas nosaka, ka Datu valsts inspekcija uzrauga Informācijas atklātības likuma normu ievērošanu. Ar Pasaules bankas atbalstu tika iegūta Ungārijas Parlamentārā Datu aizsardzības un informācijas atklātības komisāra birojā pieredze informācijas atklātības uzraudzības jomā, kā arī Kanādas eksperts veica pētījumu par informācijas atklātības reglamentēšanu Latvijā un Informācijas atklātības likumu.

Neskatoties uz Inspekcijas paveikto 2003.gadā un iepriekšējos gados, turpmākais darbības gads būs nozīmīgs gan Latvijai kopumā, gan tai skaitā Datu valsts inspekcijai, jo 2004.gada 1.maijā Latvija kļūs par

Eiropas Savienības dalībvalsti. Inspekcijai tas nesīs gan jaunas papildus funkcijas, lai nodrošinātu Latvijas pilnvērtīgu pārstāvniecību visās institūcijās (darba grupās, komitejās, vienotajās uzraudzības institūcijās), gan arī atbildību, ko nes personas datu uzraudzības un kontroles mehānisma atbilstības Eiropas Savienības standartiem nodrošināšana. Vienlaicīgi Eiropas Savienības kontekstā ir jāvērs uzmanība uz to, lai attiecīgo Latvijas institūciju, kas apmainīsies ar personas datiem ar Eiropas Savienības dalībvalstīm, atbilstu vispārējiem ES personas datu aizsardzības noteikumiem, kā arī jāpievērš pastiprināta uzmanība pārrobežu datu plūsmai, t.i. datu nodošanu uz ne ES dalībvalstīm, atbilstībai kopējiem ES personas datu aizsardzības standartiem.

Tāpat saistībā ar iepriekš minēto 2004.gadā Latvijai ir jānodrošina jaunās ES Direktīvas 2002/58/EC par privātās dzīves aizsardzību un elektroniskajām komunikācijām ieviešana līdz 1.maijam. Šajā sakarā Datu valsts inspekcijai būs nākošajā gadā jāpievērš lielāka uzmanība arī personas datu aizsardzības jautājumiem elektroniskajās komunikācijās.

Datu valsts inspekcijas nākošā gada plāni saistās ar jaunās funkcijas – Informācijas atklātības likuma uzraudzības, iedzīvināšanu, neskatoties uz nepieciešamo cilvēkresursu neesamību. Līdz ar to Inspekcija plāno pabeigt visas aktivitātes, kas saistās ar Pasaules bankas sadarbības projektu, kā arī sagatavot nepieciešamos normatīvos aktus, lai nodrošinātu pēc iespējas pilnvērtīgāku iepriekš minētās funkcijas nodrošināšanu nākotnē.

2004.gadā tiek plānots uzsākt jau ilgāku laiku atliktais Eiropas Savienības finansētais PHARE projekts, kas paredz visa veida Datu valsts inspekcijas stiprināšanu, tādējādi palīdzot Inspekcijai kļūt par pilnvērtīgu ES personas datu uzraudzības iestādi.

Kā viens no nozīmīgākajiem procesiem, ja ne pats nozīmīgākais, kas tiks turpināts 2004.gadā, ir sabiedrības informēšana un sabiedrības izpratnes personas datu aizsardzības jautājumos palielināšana, jo sabiedrības tiesības uz privātumu ir sabiedrības tiesības uz pašcienu. Sabiedrībai ir jāapzinās savas tiesības uz personas datu aizsardzību kā vienu no tās neatņemamām tiesībām uz privātumu un kopumā uz cilvēktiesībām.

Un no beigumā saistībā ar Inspekcijas misiju un funkciju nodrošināšanu, es esmu pateicīga daudziem cilvēkiem, kas 2003.gada laikā kontaktējās ar Inspekciju, un ierosināja vērst uzmanību uz nopietniem datu aizsardzības aspektiem. Un vēl liels paldies tiem datu apstrādātājiem jeb sistēmu pārziņiem, kas kopumā nodrošināja datu apstrādes atbilstību personas datu aizsardzības noteikumiem. Tāpat es gribētu teikt lielu paldies visiem Inspekcijas darbiniekiem, kas kopumā, neskatoties uz sarežģītajiem apstākļiem, turpina nodrošināt vērtīgas valsts funkcijas izpildi godprātīgi, savlaicīgi un profesionālā veidā.

Signe Plūmiņa

Datu valsts inspekcijas direktore

Datu valsts inspekcijas pamatfunkcijas un pienākumi

Datu valsts inspekcija (turpmāk - DVI) ir Tieslietu ministrijas pārraudzībā esoša valsts pārvaldes iestāde, kas darbojas saskaņā ar Ministru kabineta 2000.gada 28.novembra noteikumiem nr.408 "Datu valsts inspekcijas nolikums".

DVI uzsāka savu darbu 2001.gadā un darbojas saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likumu, Elektronisko dokumentu likumu un Informācijas atklātības likumu.

Uzraugot Fizisko personu datu aizsardzības likuma ievērošanu DVI darbojas neatkarīgi. Inspekcijas pieņemtos lēmumus var pārsūdzēt vienīgi tiesā.

DVI pienākumi personas datu aizsardzības jomā ir:

- 1) nodrošināt valstī personas datu apstrādes atbilstību šā likuma prasībām;
- 2) pieņemt lēmumus un izskatīt sūdzības, kas saistītas ar personas datu aizsardzību;
- 3) reģistrēt personas datu apstrādes sistēmas;
- 4) ierosināt un veikt darbības, kas vērstas uz efektīvāku personas datu aizsardzību un sniegt atzinumus par valsts un pašvaldību institūciju veidojamo personas datu apstrādes sistēmu atbilstību normatīvo aktu prasībām;
- 5) kopīgi ar Latvijas Valsts arhīvu ģenerāldirekciju lemt par personas datu apstrādes sistēmas nodošanu valsts arhīviem glabāšanā;
- 6) akreditēt personas, kas vēlas veikt sistēmu auditu valsts un pašvaldību institūciju personas datu apstrādes sistēmās Ministru kabineta noteiktajā kārtībā.

DVI pienākumi elektronisko dokumentu jomā ir:

- 1) akreditēt sertifikācijas pakalpojumu sniedzējus atbilstoši brīvprātīgas akreditācijas principam;

- 2) pārbaudīt, vai uzticami sertifikācijas pakalpojumu sniedzēji ievēro sertifikācijas pakalpojumu sniegšanas noteikumus;
- 3) izveidot ekspertu, kam ir tiesības veikt sertifikācijas pakalpojumu sniegšanas informācijas sistēmu, iekārtu un procedūru drošību pārbaudes, sarakstu;
- 4) uzraudzīt, lai uzticamu sertifikācijas pakalpojumu sniedzēju izsniegto, anulēto, apturēto un atjaunoto kvalificēto sertifikātu elektroniskā paraksta pārbaudes datu un laika zīmoga reģistri būtu pieejami nepārtrauktā tiešsaistes režīmā.

DVI pienākumi informācijas atklātības jomā ir:

- 1) uzraudzīt Informācijas atklātības likuma ievērošanu normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā

Personas datu apstrādes sistēmu reģistrācija Datu valsts inspekcijā

DVI veic fizisko personu datu apstrādes sistēmu reģistrāciju, saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma IV daļā noteiktajām prasībām. Fizisko personu datu aizsardzības likuma 21.pants nosaka, ka Visas valsts un pašvaldību institūcijas, citas fiziskās un juridiskās personas, kas veic vai vēlas uzsākt personas datu apstrādi un veido personas datu apstrādes sistēmas, reģistrē tās šajā likumā noteiktajā kārtībā, ja likumā nav noteikts citādi.

Pārskata periodā DVI Reģistrācijas daļā ir saņemti 1878 personas datu apstrādes sistēmu reģistrācijas pieteikumi. No tām ir reģistrētas 1646 personas datu apstrādes sistēmas.

2003.gadā Reģistrācijas daļas darbinieki sniedza vidēji 25 konsultācijas dienā.

Ikdienā sniedzot klientiem konsultācijas par personas datu apstrādes sistēmu reģistrēšanu var secināt, ka uzlabojusies sistēmu pārziņu zināšanas un izpratne par personas datu aizsardzības un personas datu apstrādes sistēmu būtību, reģistrācijas nepieciešamību, kā arī kārtību kādā tiek veikts reģistrācijas process.

Sistēmu pārziņu izpratnē par sarežģītāko tiek uzskatīta reģistrācijas pieteikumu veidlapu aizpildīšana. Minētā procesa vienkāršošanai 2003.gadā tika izstrādātas jaunas – vienkāršākas reģistrācijas pieteikuma veidlapas.

Ar personas datu apstrādes sistēmu reģistra publisko daļu var iepazīties DVI mājas lapā www.dvi.gov.lv. Tur pat pieejamas personas datu sistēmu reģistrācijas pieteikumu veidlapas un informācija par valsts nodevas apmēru, kas maksājama par personas datu apstrādes sistēmu reģistrāciju, kā arī konta rekvizītiem.

Lai nodrošinātu sekmīgu reģistrācijas procesu Reģistrācijas daļas darbinieki daļa regulāri sagatavo slēdzienus, atzinumus un informāciju dažādām valsts un pašvaldību institūcijām, kā arī privātajām struktūrām

par personas datu apstrādes sistēmu reģistrāciju un ar to saistītajiem personas datu aizsardzības jautājumiem.

Plānojot turpmāk veicamo Reģistrācijas daļā būtu nepieciešams nostiprināt sadarbību ar valsts un pašvaldību iestādēm, kuru rīcībā atrodas personas datu apstrādes sistēmu, kas ir lielu valsts reģistru sastāvdaļas.

Fizisko personu datu aizsardzība, iedzīvotāju sūdzības par pārkāpumiem personas datu apstrādē

Iedzīvotāju personas datu vākšana, sistematizācija, glabāšana vai nodošana trešajām personām ir personas datu apstrāde, ko fiziskas un juridiskas personas var veikt tikai Fizisko personu datu aizsardzības likumā noteiktajos gadījumos, tādēļ būtiskāka DVI funkcija ir iedzīvotāju personas datu aizsardzība, ko inspekcija īsteno veicot iedzīvotāju personas datu apstrādes uzraudzību jeb kontroli, kas vairumā gadījumu notiek pamatojoties uz iedzīvotāju iesniegumiem vai sūdzībām.

Iesniegumu vai sūdzību izvērtēšanai DVI veic pārbaudes un gadījumos kad tiek konstatēti pārkāpumi datu apstrādē, pieņem attiecīgus lēmumus, kas vērsti uz personas datu apstrādes tiesiskuma nodrošināšanu, atsevišķos gadījumos piemērojot administratīvās sankcijas.

Kā otru pasākumu, kas nodrošina likuma normām atbilstošu personas datu apstrādi ir jāmin juridiska rakstura konsultāciju un skaidrojumus sniegšana fiziskām un juridiskām personām par Fizisko personu datu aizsardzības likuma normu piemērošanu, veicot personu datu apstrādi.

Inspekcijas veikto pārbažu rezultātā tiek novērsta nelikumīga personas datu apstrāde, tādējādi nodrošinot personas datu aizsardzību regulējošo normu ievērošanu, kas bieži sekmē indivīda tiesisko problēmu risināšanu.

Analizējot DVI veikto pārbažu rezultātus, jāsecina, ka joprojām lielāko daļu pārkāpumu fizisko personu datu apstrādē datu apstrādātāji izdara neapzinoties savas darbības vai bezdarbības prettiesiskumu, likumu un citu normatīvo aktu nepārzināšanas vai nepareizas piemērošanas rezultātā. Lai uzlabotu izpratni par tiesiski pareizu personas datu apstrādi un datu subjekta tiesībām, nākotnē DVI plāno izstrādāt atsevišķās datu apstrādes jomās dažādas rekomendācijas (piemēram, attiecībā uz video novērošanas veikšanu), šādi sekmējot Fizisko personu datu aizsardzības likuma ievērošanu un preventīvi novēršot datu subjekta tiesību aizskārumu.

Analizējot inspekcijas veiktās pārbaudes, jāsecina, ka 2003.gadā lielākais likuma neievērošanas gadījumu skaits bija personas datu apstrāde bez tiesiska pamata vai citiem vārdiem sakot tika veikta tāda veida personas datu apstrāde, kuru Fizisko personu datu aizsardzības likums neparedz, jo likuma 7.pants nosaka, ka personas datu apstrāde ir atļauta tikai tad, ja likumā nav noteikts citādi un ja ir vismaz viens no šādiem nosacījumiem:

- 1) ir datu subjekta piekrišana;
- 2) datu apstrāde izriet no datu subjekta līgumsaistībām vai, ievērojot datu subjekta lūgumu, datu apstrāde nepieciešama, lai noslēgtu attiecīgu līgumu;
- 3) datu apstrāde nepieciešama sistēmas pārzinim likumā noteikto pienākumu veikšanai;
- 4) datu apstrāde nepieciešama, lai aizsargātu datu subjekta vitāli svarīgas intereses, tajā skaitā dzīvību un veselību;
- 5) datu apstrāde nepieciešama, lai nodrošinātu sabiedrības interešu ievērošanu vai realizētu publiskās varas uzdevumus, kuru veikšanai personas dati ir nodoti sistēmas pārzinim vai pārraidīti trešajai personai;
- 6) datu apstrāde ir nepieciešama, lai, ievērojot datu subjekta pamattiesības un brīvības, realizētu sistēmas pārziņa vai tās trešās personas likumiskās intereses, kurai personas dati atklāti

Savukārt attiecībā uz personas sensitīvo datu (personas dati, kas norāda personas rasi, etnisko izcelsmi, reliģisko, filozofisko un politisko pārliecību, dalību arodbiedrībās, kā arī sniedz informāciju par personas veselību vai seksuālo dzīvi) apstrādi ir jāvadās pēc likuma 11.panta, kas nosaka ka sensitīvo personas datu apstrāde ir aizliegta, izņemot gadījumus, kad:

- 1) datu subjekts ir devis rakstveida piekrišanu savu sensitīvo datu apstrādei;

2) speciāla personas datu apstrāde, neprasot datu subjekta piekrišanu, ir paredzēta normatīvajos aktos, kas regulē darba tiesiskās attiecības, un šie normatīvie akti garantē personas datu aizsardzību;

3) personas datu apstrāde ir nepieciešama, lai aizsargātu datu subjekta vai citas personas dzīvību un veselību, un datu subjekts tiesiski vai fiziski nav spējīgs dot savu piekrišanu;

4) personas datu apstrāde ir nepieciešama, lai sasniegtu likumīgus nekomerciālus sabiedrisko organizāciju un to apvienību mērķus, ja šī datu apstrāde ir saistīta tikai ar šo organizāciju vai to apvienību biedriem un personas dati netiek nodoti trešajām personām;

5) personas datu apstrāde ir nepieciešama ārstniecības vajadzībām, veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanai vai to administrēšanai un ārstniecības līdzekļu izplatīšanai;

6) apstrāde attiecas uz tādiem personas datiem, kuri ir nepieciešami fiziskās vai juridiskās personas likumīgo tiesību un interešu aizsardzībai tiesā;

7) personas datu apstrāde ir nepieciešama sociālās palīdzības sniegšanai un to veic sociālās palīdzības pakalpojumu sniedzējs;

8) personas datu apstrāde ir nepieciešama Latvijas nacionālā arhīva fonda veidošanai un to veic valsts arhīvi un iestādes ar valsts arhīvu ģenerāldirektora apstiprinātām valsts glabātavas tiesībām;

9) personas datu apstrāde ir nepieciešama statistiskiem pētījumiem, ko veic Centrālā statistikas pārvalde;

10) apstrāde attiecas uz tādiem personas datiem, kurus datu subjekts pats ir publiskojis.

Papildus jāmin likuma nosacījumu neievērošanas gadījumi, kas saistās ar tādu personas datu apstrādi, kuri attiecas uz noziedzīgiem nodarījumiem, sodāmību krimināllietās, tiesvedību krimināllietās un slēgtās tiesas sēdēs civillietās, un ko drīkst apstrādāt tikai likumā noteiktas personas un likumā noteiktajos gadījumos, kā arī gadījumi, kad datu apstrādātājam ir pienākums likumā noteiktajos gadījumos izpaust

personas datus valsts un pašvaldību amatpersonām, kā, arī bieži ir sastopami gadījumi, kad netiek ievēroti likumā atļautie personas identifikācijas (klasifikācijas) kodus apstrādes gadījumi.

Kopumā 2003.gadā DVI ir saņēmusi 83 fizisku un juridisku personu sūdzības par varbūtējiem pārkāpumiem datu apstrādē.

No 2003.gadā veiktajām pārbaudēm par datu apstrādes likumību 71 gadījumā lietas tika ierosinātas un pabeigtas un papildus pabeigtas 17 lietas, kas bija uzsāktas 2002.gadā.

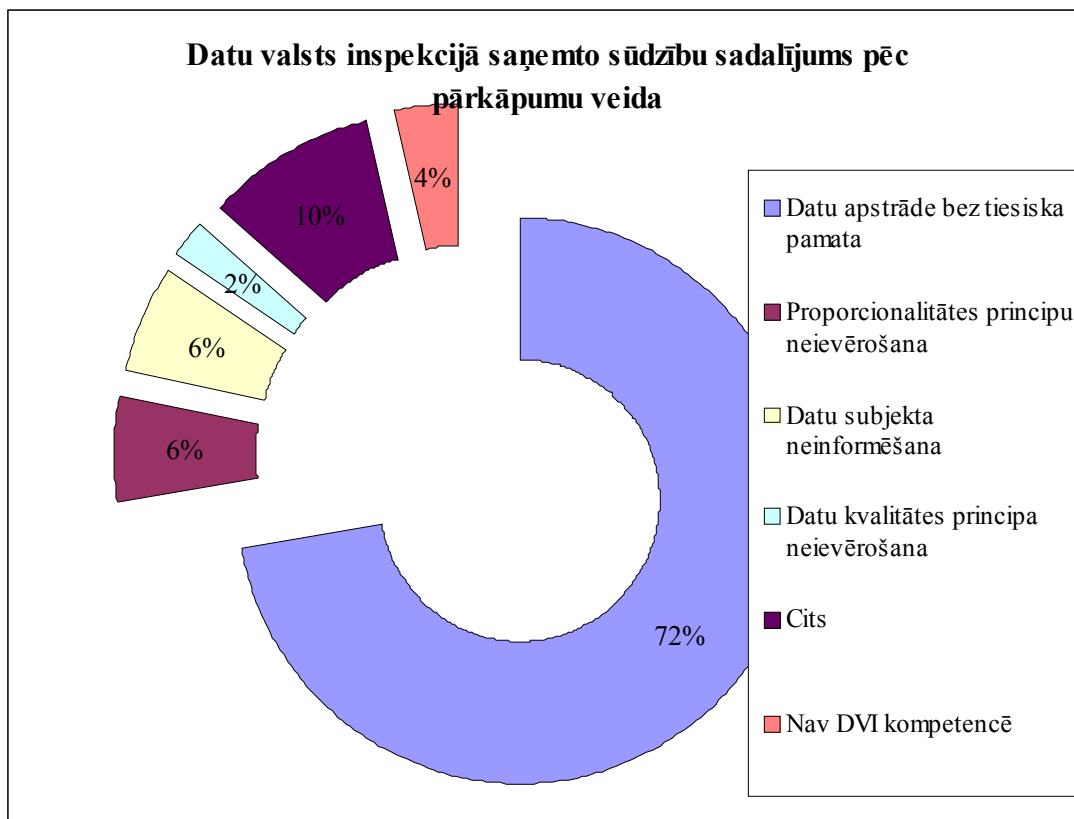
No 2003.gadā uzsāktajām pārbaudes lietām 17 lietu izskatīšana turpinās 2004.gadā.

No lietām, kurās pārbaude tika uzsākta 2003.gadā, 10 sūdzības attiecas uz sensitīvo personas datu apstrādes pārkāpumiem, 70 saistījās ar citiem pārkāpumiem personas datu apstrādē, kā arī tika saņemti 3 iesniegumi, kuru izvērtēšana neietilpst DVI kompetencē, tādēļ iesniegumi tika pārsūtīti izskatīšanai pēc piekritības citām institūcijām.

Konstatētie pārkāpumi pēc pārkāpumu veida

DVI 2003.gadā veiktās pārbaudes pēc konstatēto fizisko personu datu apstrādes pārkāpumu būtības vai veidiem var sadalīt sekojošās grupās:

1. Personas datu apstrāde bez likumā paredzētā tiesiskā pamata – 60 lietas,
2. datu apstrādes proporcionalitātes (samērīguma) principu neievērošana – 5 lietas,
3. datu subjekta tiesību neievērošana – 5 lietas,
4. nekvalitatīva un kļūdaina datu apstrādes – 2 lietas,
5. cita veida pārkāpumi – 8 lietas.

2003.gadā veikto (pabeigto) pārbaužu rezultātā tika konstatēti kopumā 33 Fizisko personu datu aizsardzības likuma pārkāpumi, bet 38 gadījumos pārkāpumi konstatēti netika (procentuāli attiecīgi – 46% un 54%).

Ar DVI lēmumu 2003.gadā uzlikti 8 administratīvie sodi (4 no tiem - par personas datu apstrādi bez tiesiska pamata, un 4 - par personas datu apstrādes sistēmu neregistrāciju DVI), savukārt vienā lietā, kurā pirmsreģistrācijas pārbaudes gaitā tika konstatēts Fizisko personu datu aizsardzības likuma 21.panta pārkāpums, tika uzlikts tiesiskais pienākums uz laiku apturēt personas datu apstrādes sistēmas darbību. 7 gadījumos kā administratīvā soda veids tika piemērots naudas sods (juridiskajām personām), 1 gadījumā – brīdinājums (fiziskai personai).

No visām 2003.gadā saņemtajām sūdzībām 67 iesniedzēji ir bija fiziskas personas, 2 iesniedzēji – valsts vai pašvaldības iestādes, 2 iesniedzēji – juridiskas personas, 9 sūdzības bija anonīmas, bet 3 sūdzību izskatīšana neietilpa DVI kompetencē.

Savukārt, pēc DVI iniciatīvas tika uzsāktas 12 pārbaudes lietas. Veicot uzraudzības pasākumus fizisko personu datu aizsardzības jomā, jāatzīst, ka zināmu informācijas daļu par iespējamu nelikumīgu personas datu apstrādi DVI iegūst no masu informācijas līdzekļos publiskotās informācijas.

Analizējot pārkāpumus, var secināt, ka 7 gadījumos pārkāpēji ir bijušas fiziskas personas, 7 gadījumos – valsts vai pašvaldības iestādes, 19 gadījumā – juridiskas personas.

Analizējot konstatēto fizisko personu datu apstrādes pārkāpumus pēc to būtības, līdzīgi kā iepriekšējos gados, 2003.gadā DVI vairumā gadījumos ir konstatējusi šādus personas datu apstrādes pārkāpumus:

Kā visizplatītākais fizisko personu datu apstrādes pārkāpums ir jāmin personas datu apstrādes sistēmu neregistrācija likumā noteiktajā kārtībā DVI, ko nenodrošina personas datu apstrādes sistēmas pārzinis, tādejādi veicot nelikumīgu personas datu apstrādi.

Otrs tipisks personas datu apstrādes pārkāpuma veids ir datu nelikumīga apstrāde valsts un pašvaldību iestādēs, kas izpaužas kā iestādes darbinieka darba pienākumu veikšanas laikā apstrādāto personas datu pretlikumīga nodošana trešajām, ar darba pienākumu izpildi nesaistītām, personām.

Trešais praksē bieži sastopamais pārkāpums ir gadījumi, kad fizisko personas dati nepamatoti tiek nodoti vai publiskoti ar trešo personu starpniecību. Tipisks piemērs ir gadījumi kad kredīta devējs publisko kredīta ņēmēja personas datus, saistībā ar kredīta ņēmēja saistību nepildīšanu, kā rezultātā tiek izvietoti publiskās vietās kredīta devēja parādnieku saraksti, tādejādi mēģinot iespaidot kredīta ņēmēju izpildīt uzņemtās kredītsaistības, kas bieži izpaužas kā namu pārvalžu nelikumīga rīcība, namu kāpņu telpās vai citās publiskās vietās izvietojot parādnieku sarakstus. Līdzīgi pārkāpumi personas datu apstrādē ir konstatēti atsevišķās līzings kompānijās, kā rezultātā fiziskai personai ir ticis atteikts pakalpojums (kredīts), pamatojoties uz iegūtu negatīvu informāciju par šo personu dažādās kredītvēstures datu bāzēs vai tā saucamajos “melnajos sarakstos”, kuros ir izvietota informācija par personu, neatbilstoši Fizisko personu datu aizsardzības likuma prasībām.

Tomēr jāpiebilst, ka ir arī “jauni”, līdz šim DVI praksē nebijuši personas datu nelikumīgas apstrādes gadījumi. Tas izskaidrojams ar mūsdienu straujo tehnoloģisko attīstību un to pieejamību. Šādu lietu izpēti sarežģī, nepieciešamība detalizēti izvērtēt personas datu apstrādes procesu īpaši no tehniskā viedokļa. Tā vairākas sūdzības tika saņemtas par video novērošanas tiesiskumu un tās atbilstību Fizisko personu datu aizsardzības likumam. Saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma 2.panta 3.punktu, kas nosaka ka personas dati ir jebkāda informācija, kas attiecas uz identificētu vai identificējamu fizisko personu un saskaņā ar likuma 2.panta 4.punktu, personas datu apstrāde ir jebkuras ar personas datiem veiktas darbības, ieskaitot datu vākšanu, reģistrēšanu, ievadīšanu, glabāšanu, sakārtošanu, pārveidošanu, izmantošanu, nodošanu, pārraidīšanu un izpaušanu, bloķēšanu vai dzēšanu un uz to attiecināmi vispārīgie Fizisko personu datu aizsardzības likuma nosacījumi.

Analizējot attiecīgās saņemtās sūdzības, DVI ir secinājusi, ka iedzīvotājus satrauc video novērošana, kas tiek veikta personiskām vai mājas vajadzībām. Piemēram, tiek veikta privātās mājas pagalma video novērošana ar mērķi nodrošināt kārtību. Tomēr, novērojot pagalmu, nedrīkst izveidoties situācija, kad attiecīgās video novērošanas kameras apskates perimetrs daļēji pārklāj arī, piemēram, blakus esoša īpašuma (kaimiņu) teritoriju, līdz ar ko rodas kaimiņu tiesību uz privātās dzīves aizsardzību apdraudējums.

Līdztekus šāda rakstura sūdzībām ir tikušas saņemtas arī sūdzības par video novērošanu, kas veikta lielveikalos ar mērķi nodrošināt pircēju un preču drošību. Tipisks piemērs ir Fizisko personu datu aizsardzības likuma 8.panta noteikumu neievērošana (personas netiek informētas par video novērošanas faktu), kā arī no video novērošanas kamerām iegūto attēlu vai ierakstu izmantošana citam mērķim, nekā tas ir sākotnēji paredzēts - piemēram, nododot lielveikalos vai citās ar personu apkalpošanu saistītajās vietās iegūtos videoierakstus masu medijiem, šādi pārkāpj Fizisko personu datu aizsardzības likuma 10.panta pirmās daļas 2.punktu - personas datu apstrāde tikai atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā par ko pamatojoties uz likuma 7.pantu un

Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksu, ir paredzēta administratīvā atbildība par fiziskās personas datu nelikumīgu apstrādi.

2003.gada aprīlī spēkā stājās grozījumi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā, saskaņā ar kuriem ir noteikta administratīvā atbildība par nelikumīgu personas datu apstrādi, informācijas nesniegšanu datu subjektam, datu apstrādes sistēmas darbību bez reģistrēšanas DVI, kā arī informācijas nesniegšanu DVI. Tādējādi, pamatojoties uz minēto, DVI ir uzsākusi administratīvo sodu piemērošanu.

Paralēli pārbaužu darbam DVI 2003.gadā rakstiski ir sagatavojusi 59 juridiska pamatotus atzinumus par personas datu apstrādes atbilstību Fizisko personas datu aizsardzības likumam, kā arī sniegusi mutiskas, tai skaitā telefoniskas, konsultācijas (vidēji no 3 līdz 5 konsultācijām dienā) galvenokārt par personas datu nodošanas vai saņemšanas iespējām, par personas datu apstrādes proporcionalitāti, par Informācijas atklātības likuma normu samērošanu ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma normām. Bieži tiek lūgtas konsultācijas attiecībā uz video novērošanas veikšanas tiesiskumu, kā arī par darba devēja veikto savu darbinieku personas datu saturošas informācijas kontroli darba vietās, tai skaitā elektroniskā pasta sūtījumu satura pārbaudēm vai darba vietās veikto audio vai video novērošanu.

Atsevišķu Datu valsts inspekcijas veikto pārbaudes lietu apskats

Pārkāpuma veids - personas datu apstrāde bez tiesiskā pamata

** Žurnālā publicēta personas fotogrāfija, kas iegūta no video novērošanas sistēmas*

Lietas apraksts:

DVI uzsāka pārbaudi lietā par žurnāla publikāciju, kurā redzams, kā kāda fiziska persona iepērkas tirdzniecības centrā. Pārbaudes gaitā tika iegūti pierādījumi, ka minētās fotogrāfijas ir izgatavotas no tirdzniecības centra pārziņā esošās video novērošanas sistēmas veiktajiem ierakstiem.

Tirdzniecības centra pārstāvis atzina, ka fotogrāfijas izveidotas no video novērošanas ierakstiem un vēlāk nodotas preses izdevuma rīcībā. Pamatojoties uz lietā esošajiem materiāliem un ievērojot to, ka video novērošanas sistēmas darbības mērķis ir aizsargāt preču un pircēju drošību un nodrošināt sabiedrisko kārtību tirdzniecības veikala telpās, DVI konstatēja, ka video novērošanas sistēmas pārzinis nav izpildījis Fizisko personu datu aizsardzības likuma 10.panta pirmās daļas 2.punkta nosacījumus, jo nav nodrošinājis personas datu apstrādi, atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā un ir tikusi veikta nelikumīga personas datu apstrāde, nododot preses izdevumam fotogrāfijas no video novērošanas sistēmas ierakstiem.

Pamatojoties uz lietā konstatēto, DVI pieņēma lēmumu, saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 204.7.pirmo daļu par fiziskās personas datu nelikumīgu apstrādi administratīvi sodīt minēto tirdzniecības centru, piemērojot naudas sodu.

**** Televīzijas raidījuma ietvaros bez personas piekrišanas publiskots personas identitāti apliecinošs dokuments.***

Lietas apraksts:

DVI, pamatojoties uz fiziskas personas iesniegumu, uzsāka pārbaudi sakarā ar televīzijas raidījumā demonstrēto personas identitāti apliecinošu dokumentu tādejādi publiskojot personas fotogrāfiju, vārdu, uzvārdu, personas kodu, un dokumenta numuru. Pārbaudes gaitā tika noskaidrots, ka televīzijas raidījuma sižeta veidotājiem personas datu apstrādes sistēmas pārzinis, sniedzot interviju neiebilda par minētā dokumenta filmēšanu, kura rezultātā dokuments tika demonstrēts televīzijas sižetā.

Pārbaudes gaitā personas datu apstrādes sistēmas pārzinis atzina, ka neapzināti ir pieļāvis nelikumīgu personas datu apstrādi. Pamatojoties uz minēto DVI secināja, ka sistēmas pārzinis nav pilnībā nodrošinājis datu apstrādi, atbilstoši Fizisko personu datu aizsardzības likuma 7.panta un 10.panta pirmās un otrās daļas nosacījumiem.

Izvērtējot izdarīto pārkāpumu, DVI pieņēma lēmumu, saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 21.panta nosacījumiem atbrīvot pārkāpēju no administratīvās atbildības un aprobežoties ar mutvārdu brīdinājumu.

**** Personas datu apstrāde saistībā ar tiesību aizsardzības iestāžu darbību***

Lietas apraksts:

DVI saņēma fiziskas personas iesniegumu ar lūgumu izvērtēt personas datu apstrādes atbilstību Fizisko personu datu aizsardzības likumam, trešajai personai iegūstot šīs personas deklarētās dzīvesvietas adresi.

Pārbaudes gaitā, DVI konstatēja, ka kāda Rīgas pašvaldības pārziņā esoša namu pārvalde, kas veic dzīvojamās mājas apsaimniekošanu, ir cēlusi civilprasību tiesā par īres līguma izbeigšanu un trešā persona

sūdzības iesniedzējas deklarētās dzīves vietas adresi ieguvis, iepazīstoties ar lietas materiāliem kā procesa dalībnieks.

Pamatojoties uz minēto un ievērojot to ka, saskaņā ar Civilprocesa likuma 74.panta otrās daļas 1.punktu, pusēm ir civilprocesuālās tiesības iepazīties ar lietas materiāliem, izdarīt no tiem izrakstus un izgatavot kopijas, DVI pieņēma lēmumu, ka trešā persona, iegūstot sūdzības iesniedzējas deklarētās dzīves vietas adresi, nav pārkāpusi Fizisko personu datu aizsardzības likumu.

**** Personas datu publiskošana laikrakstā sakarā ar darba pienākumu pildīšanu***

Lietas apraksts:

DVI saņēma sūdzību no fiziskas personas B. Minētajā sūdzībā iesniedzēja lūdza izvērtēt J. pagasta padomes rīcības atbilstību Fizisko personu datu aizsardzības likumam, saistībā ar B. personas datu publiskošanu bez viņas piekrišanas kādā no rajona laikrakstiem.

Pārbaudes gaitā DVI noskaidroja, ka šajā laikrakstā kopumā tika publicēti trīs raksti (informatīva rakstura publikācijas), kuros tika pieminēta persona B. saistībā ar viņas darba pienākumu pildīšanu pagasta pārziņā esošā iestādē.

Pārbaudes ietvaros DVI pieprasīja paskaidrojumu no J. pagasta padomes, lūdzot norādīt tiesisko pamatu personas B. personas datu nodošanai rajona laikrakstam J.pagasta padome sniedza atbildi, ka ziņas par personu B. laikrakstam nav sniegusi.

Savukārt laikraksts nosūtīja DVI divu J.pagasta padomes sēžu protokolu izrakstus, kuros bija atspoguļota informācija par J. pagasta pārziņā esošās iestādes reorganizāciju, šajos protokolu izrakstos bija minēti persona B.dati.

Saskaņā ar likuma “Par pašvaldībām” 26.pantu, vietējās pašvaldības domes (padomes) lēmumus pieņem sēdēs. Vietējās pašvaldības domes (padomes) sēdes ir atklātas. Izņēmumi ir noteikti minētā panta trešajā

daļā, bet panta piektā daļa nosaka, ka vietējās pašvaldības domes (padomes) lēmumiem, priekšsēdētāja rīkojumiem, revīzijas komisijas lēmumiem, kā arī vietējās pašvaldības domes (padomes) atklāto sēžu protokoliem jābūt publiski pieejamiem, lai attiecīgās pašvaldības administratīvajā teritorijā dzīvojošās vai strādājošās personas, kā arī masu saziņas līdzekļu žurnālisti varētu bez maksas iepazīties ar šiem dokumentiem.

Izvērtējot personas B datu apstrādes atbilstību likuma “Par pašvaldībām” un Fizisko personu datu aizsardzības likuma normām DVI nekonstatēja pārkāpumus personas datu apstrādē un, saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 239.pantu pieņēma lēmumu izbeigt lietvedība administratīvā pārkāpuma lietā

**** Internetā publicēta informācija par iespēju piekļūt valsts informācijas sistēmai, kas satur personas datus***

Lietas apraksts:

DVI saņēma informāciju, ka internetā ir publicēta informācija par iespēju piekļūt valsts informācijas sistēmai, kas satur personas datus.

Pārbaudes gaitā tika noskaidrots, ka personas datu apstrādes sistēmas pārzinis ir izvietojis uz failu servera (publiskā datņu servera), kas ir pieejams caur internetu, personas datu apstrādes sistēmu. Tās programmu nodrošinājums bija aizsargāts ar paroli, kura bija brīvi pieejama vienā no datu bāzes datnēm. Tādejādi, sekojot interneta mājas lapā pieejamām norādēm, trešajām personām bija iespēja nelikumīgi iegūt informāciju ar plašu personas datu loku (vārds, uzvārds, personas kods, faktiskā dzīvesvietas adrese), tai skaitā sensitīvus personas datus (tautība).

Izvērtējot minēto incidentu DVI, ievērojot to, ka uz failu servera (publiskā datņu servera) bija pieejami arī personas datu apstrādes sistēmas autorizācijas parametri (pieejas kodi) nešifrētā veidā, konstatēja ka minētās personas datu apstrādes sistēmas pārzinis nav izpildījis Fizisko personu datu aizsardzības likuma 25.panta pirmajā daļā noteikto

pienākumu lietot nepieciešamos tehniskos un organizatoriskos līdzekļus, lai aizsargātu personas datus un novērstu to nelikumīgu apstrādi, pieņēma lēmumu, saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma 29.panta ceturtās daļas 6.punkta nosacījumiem, noteikt pagaidu aizliegumu datu apstrādei, līdz konstatēto neatbilstību novēršanai personas datu apstrādes sistēmā.

Proporcionalitātes principu ievērošana personas datu apstrādē:

** Personas datu proporcionalitātes principa neievērošana pieņemot lēmumu*

Lietas apraksts:

DVI izskatīja divu fizisku personu iesniegumu ar lūgumu izvērtēt personas datu apstrādes atbilstību Fizisko personu datu aizsardzības likumam, sakarā ar iespējamu viņu personas datu pārmērīgu iekļaušanu pašvaldības lēmumā par zemes lietošanas tiesību izbeigšanu.

Pārbaudes gaitā DVI konstatēja, ka konkrēta pašvaldības lēmuma “Par zemes lietošanas tiesību izbeigšanu” pielikums, kurā uzskaitīti dārziņu lietotāji, kuriem tiek izbeigtas zemes lietošanas tiesības, satur šādus attiecīgo zemes lietotāju personas datu veidus: vārds, uzvārds, dārziņa numurs, dzīvesvietas adrese, zemes platība. Minētā lēmuma un tā pielikumu kopijas bija tikušas nosūtītas visām fiziskajām personām, ar kurām tiek izbeigtas zemes lietošanas tiesības, kā arī citām valsts un pašvaldību institūcijām.

DVI, pamatojoties uz pārbaudes lietā noskaidroto, un ņemot vērā, ka saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma 10.panta pirmās daļas 2.punktu, sistēmas pārzinis, lai aizsargātu datu subjekta intereses, nodrošina personas datu apstrādi tikai atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā, un izvērtējot pašvaldības lēmumā iekļautos personas datu veidus, konstatēja, ka personas dzīvesvietas adrese iekļaušana minētā lēmuma pielikumā neatbilst personas datu apstrādes

mērķim, jo dzīvesvietas adreses iekļaušana neietekmē zemes lietotāju tiesību realizāciju.

Pamatojoties uz konstatēto pārkāpumu, DVI izteica pašvaldībai aizrādījumu, norādot, ka lēmuma pielikumā iekļauto personas datu apjoms nav proporcionāls personas datu apstrādes mērķim un pieprasot turpmākajā personas datu apstrādē ievērot Fizisko personu datu aizsardzības likuma normas.

Jāatzīmē ka administratīvais sods šajā lietā netika piemērots, jo spēkā nebija stājušies grozījumi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā, kas paredz atbildību par pārkāpumiem personas datu apstrādes jomā.

Datu subjekta tiesību neievērošana:

** Informācijas nesniegšana datu subjektam*

Lietas apraksts:

DVI, pamatojoties uz personas Z. iesniegumu, veica pārbaudi, lai izvērtētu uzņēmuma D. rīcības atbilstību Fizisko personu datu aizsardzības likumā noteiktajam, sakarā ar pienākumu sniegt datu subjektam informāciju.

Pārbaudes gaitā tika noskaidrots, ka uzņēmuma D. darbinieks, piedāvājot Z uzņēmuma pakalpojumus, no Z. viņas dzīvesvietā ievāca viņas personas datus. Savukārt informāciju par to, kas ir Z. personas datu apstrādes sistēmas pārzinis, tā adresi, personas datu apstrādes mērķi un pamatojumu uzņēmuma D. darbinieks neatklāja. Arī vēlāk, uzņēmums D. personai Z. nesniedza informāciju, kādi personas dati par Z. ir uzkrāti uzņēmuma personas datu apstrādes sistēmā.

Ņemot vērā minēto, DVI konstatēja, ka uzņēmums D. nav izpildījis Fizisko personu datu aizsardzības likuma 8.panta pirmajā daļā noteikto, ka sistēmas pārzinim, iegūstot personas datus no datu subjekta, ir pienākums sniegt datu subjektam sekojošu informāciju: sistēmas pārziņa

nosaukums un personas datu operatora nosaukums vai vārds un uzvārds, kā arī adrese un paredzētais personas datu apstrādes mērķis un pamatojums. Kā arī, fiziskai personai, saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma 15.panta pirmo daļu, ir tiesības iegūt visu informāciju, kas par viņu savākta jebkurā personas datu apstrādes sistēmā.

Pamatojoties uz lietā esošajiem materiāliem, DVI konstatēja, ka uzņēmums D. ir izdarījis administratīvo pārkāpumu, par ko saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 204.⁸ pantu, ir paredzēta administratīva atbildība par informācijas nesniegšanu datu subjektam, un DVI pieņēma lēmumu saskaņā ar minētajā pantā noteikto, uzlikt uzņēmumam D. naudas sodu par informācijas nesniegšanu datu subjektam.

**** Informācijas nesniegšana datu subjekta pilnvarotajai personai***

Lietas apraksts:

DVI ar iesniegumu vērsās personas S. pilnvarota persona N, lūdzot izvērtēt, vai ārstniecības iestādei ir tiesības viņam atteikt sniegt ārstniecības rakstura saturošu informāciju par datu subjektu personu S.

Pārbaudes gaitā tika noskaidrots, ka ārstniecības iestāde, pamatojoties uz Ārstniecības likuma 50.pantu, ir atteikusi personai N. kā personas S. pilnvarotai personai, kurš rīkojās saskaņā ar personas S. izdotu pilnvaru, sniegt dokumentus un ziņas, kas attiecas uz S. veselības stāvokli.

Izvērtējot iepriekš minēto ārstniecības iestādes rīcību, DVI konstatēja, ka saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma 15.panta pirmo daļu, datu subjektam (šajā gadījumā arī viņa pilnvarotajai personai) ir tiesības iegūt visu informāciju, kas par viņu savākta jebkurā personas datu apstrādes sistēmā, kā arī šādas tiesības paredz Ārstniecības likuma 20.pants, saskaņā ar kuru pacientam ir tiesības viņam saprotamā veidā saņemt no ārsta informāciju par slimības diagnozi, izmeklēšanas un

ārstēšanas plānu, kā arī par citām ārstēšanas metodēm un prognozi un Fizisko personu datu aizsardzības likumā un Ārstniecības likumā datu subjektam noteiktās tiesības var tikt realizētas uz pilnvaras pamata, atbilstoši Civillikumā noteiktajam (Civillikuma 2289.-2317.panti).

Pamatojoties uz minēto, DVI atzina, ka persona N. kā personas S. pilnvarotā persona ir tiesīga iegūt ziņas un dokumentus, atbilstoši pilnvarojuma apjomam un personas datu apstrādes mērķim, tādēļ ārstniecības iestādei kā personas datu apstrādes sistēmas pārzinim, saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma 10.panta pirmās daļas 2.punktu, ir pienākums nodrošināt personas datu apstrādi tikai atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā un norādīja minētajai iestādei uz pienākumu sniegt informāciju personai N. atbilstoši personas datu apstrādes mērķim, saskaņā ar personas S. izsniegtās pilnvaras nosacījumiem, papildus informējot, ka ja ārstniecības iestādei rodas šaubas par datu subjekta (pilnvaras devēja) piekrišanu personas datu apstrādei, ārstniecības iestādei ir tiesības prasīt papildus apliecinājumus, lai pārliecinātos, vai datu subjekts brīvi, nepārprotami ir izteicis gribas apliecinājumu apstrādāt savus personas datus attiecīgam mērķim.

**** Par fiksēto telefonsakaru pakalpojumu saņēmēja tiesībām iegūt informāciju par telefona numuriem, no kuriem veikts izsaukums uz attiecīgo fiksētā telefona abonenta numuru (pamatots atteikums sniegt informāciju)***

Lietas apraksts:

DVI saņēma fiziskas personas H. iesniegumu ar lūgumu sniegt skaidrojumu vai viņam ir tiesības saņemt no uzņēmuma telekomunikāciju pakalpojumu sniedzēja informāciju par tiem telefona numuriem, no kuriem veikts izsaukums uz viņa fiksētā telefona abonenta numuru.

Izskatot minēto iesniegumu un saskaņā ar telekomunikāciju jomu regulējošo normatīvo aktu prasībām, DVI konstatēja sekojošo, ka saskaņā ar likuma “Par telekomunikācijām” 26.panta pirmo daļu, telekomunikāciju uzņēmumi nodrošina konfidencialitāti attiecībā uz jebkuru tiem pieejamo informāciju par telekomunikāciju pakalpojumu lietotājiem un abonentiem, tai skaitā – informāciju par telekomunikāciju pakalpojumu izmantošanu. Minētā likuma 26.panta trešā daļa nosaka, ka telekomunikāciju uzņēmums bez abonentu piekrišanas nedrīkst datus par tām nodot trešajām personām.

Savukārt, ievērojot Fizisko personu datu aizsardzības likuma 15.pantā datu subjektam noteiktās tiesības, datu subjektam ir tiesības iegūt visu informāciju, kas par viņu ir savākta jebkurā personas datu apstrādes sistēmā. Pamatojoties uz iepriekš minēto un ņemot vērā datu veidus, kādus telekomunikāciju uzņēmums, saskaņā ar noslēgto telekomunikāciju pakalpojumu līgumu, drīkst apstrādāt, saskaņā ar likuma “Par telekomunikācijām” 25.panta septītajā daļā noteikto, maksas uzskaitē, H. ir tiesīgs saņemt no telekomunikāciju pakalpojuma sniedzēja tikai paša abonenta personas datus (piemēram, informāciju par abonenta pieslēguma punkta numuru un pieslēguma punkta adresi, datus, kas ļauj identificēt abonenta adresi un telekomunikāciju gala iekārtas tipu, abonenta pārraidīto ziņojumu vai runas saņēmēja adresi un numuru, utt.).

Pamatojoties uz lietas izpētes gaitā konstatēto, H. tika paskaidrots, ka uzņēmumam telekomunikāciju pakalpojumu sniedzējam iepriekš minētajai personas datu apstrādei nav tiesiska pamata. Kā arī, tika sniegta informācija par to, ka, lai saņemtu (apstrādātu) citu fizisko personu datus, personas datu apstrādei ir jāatbilst kādam no Fizisko personu datu aizsardzības likumā noteiktajiem tiesiskajiem nosacījumiem.

**** Par personas datu apstrādes sistēmas neregistrāciju Datu valsts inspekcijā***

Lietas apraksts:

Pēc masu informācijas līdzekļos publiskota materiāla par uzsāktu sensitīvu personas datu apstrādi privātā klīnikā S. ar mērķi veikt starptautisku pētījumu par Latvijas jaunu vīriešu reproduktīvās atražošanas problēmām, DVI uzsāka pārbaudi lai noskaidrotu izveidoto personas datu apstrādes sistēmu darbības atbilstību Fizisko personu datu aizsardzības likuma prasībām.

Pārbaudes gaitā tika konstatēts ka minētā ārstniecības iestāde no iedzīvotājiem ievāc lielu apjomu dažādus personas datus, kas satur informāciju par personu un viņu radnieku veselības stāvokli un privāto dzīvi. Šī informācija tiek apstrādāta un uzkrāta personas datu apstrādes sistēmā, savukārt, neskatoties uz minēto personas datu jūtīgumu un nepieciešamajiem drošības pasākumiem datu uzglabāšanā, sistēma nav reģistrēta DVI, kā to nosaka Fizisko personu datu aizsardzības likuma 21.pants.

Pamatojoties uz konstatēto un saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 204.9.panta pirmo daļu par fiziskās personas datu apstrādes sistēmas darbību bez reģistrēšanas DVI. DVI pieņēma lēmumu piemērot privātajai klīnikai S., kā personas datu apstrādes sistēmas pārzinim, administratīvo sodu un, saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma 29.panta ceturtās daļas 3.punkta nosacījumiem, noteikt pagaidu aizliegumu datu apstrādei līdz sistēmas reģistrācijai DVI.

No nelielā pārskata, kas atspoguļo veikumu personas datu apstrādes kontroles darba jomā, redzams ka, lai veiksmīgi īstenotu Latvijā fiziskas personas datu aizsardzību, nodrošinot Satversmē noteiktās personas tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību, DVI ir jāveic ne tikai kontroles pasākumi personas datu apstrādē, bet paralēli šim darbam arī sabiedriski izskaidrojošs darbs par Fizisko personu datu aizsardzības likuma normu pareizu pielietojumu ikdienā.

Elektronisko dokumentu likumā noteikto funkciju izpilde

Lai praktiski ieviestu elektronisko dokumentu apmaiņu starp iedzīvotājiem, uzņēmējiem un valsts pārvaldes iestādēm, kā arī tādēļ, lai noteiktu elektronisko dokumentu, elektroniskā paraksta tiesisko statusu tika izstrādāts un 2002.gada 31.oktobrī Saeimā pieņemts Elektronisko dokumentu likums, kas stājās spēkā 2003.gada 1.janvārī. Elektronisko dokumentu likums regulē ne tikai elektroniskā paraksta jomu, kā tas ir citās Eiropas valstīs, bet arī elektronisko dokumentu tiesisko statusu. Tādejādi ar šo likumu ir mēģināts atrisināt plašāku juridisko jautājumu loku elektronisko parakstu jomā, jo tiek noteiktas pamatprasības arī dokumentam, kuram tiek pievienots elektroniskais paraksts. Elektroniskais dokuments un elektroniskais paraksts paplašina iespējas strādāt šajā tehnoloģiju laikmetā, jo likums nosaka, ka elektroniskajam dokumentam ir juridisks spēks. Saskaņā ar likumu elektroniskais dokuments ir elektroniski radīti, uzglabāti, nosūtīti vai saņemti dati, kas nodrošina iespēju tos izmantot kādas darbības veikšanai, tiesību īstenošanai un aizsardzībai. Likums nosaka, ka elektroniskais dokuments ir uzskatāms par pašrocīgi parakstītu, ja tam ir drošs elektroniskais paraksts. Elektronisko dokumentu likuma izpratnē “drošs elektroniskais paraksts” ir elektroniskais paraksts, kas atbilst visām likumā noteiktajām prasībām, kā arī tas ir apliecināts ar kvalificētu sertifikātu, kuru izsniedzis uzticams sertifikācijas pakalpojumu sniedzējs. Likums paredz, ka elektronisko dokumentu elektroniskā paraksta ieviešanai nepieciešamie sertifikācijas pakalpojumu sniedzēji var būt gan fiziskas, gan juridiskas personas, kuras izsniegs personām elektroniskā paraksta sertifikātus un apliecinās elektroniskā paraksta piederību konkrētai personai.

Saskaņā ar Elektronisko dokumentu likuma 20.pantu DVI ir noteikta par uzticamu sertifikācijas pakalpojumu sniedzēju uzraudzības iestādi, kuras pienākumos ietilpst arī uzticamu sertifikācijas pakalpojumu sniedzēju akreditācija.

Lai nodrošinātu uzticamu sertifikācijas pakalpojumu sniedzēju akreditāciju atbilstoši Elektronisko dokumentu likuma prasībām DVI izstrādāja vairākus normatīvos aktus, kas reglamentē uzticama sertifikācijas pakalpojumu sniedzēja statusa iegūšanu, akreditācijas kārtību, minimālo apdrošināšanas summu, akreditācijas valsts nodevu:

1. Ministru kabinets 2003.gada 1.jūlijā pieņēma noteikumus Nr.358 "Sertifikācijas pakalpojumu sniegšanas informācijas sistēmu, iekārtu un procedūru drošības pārbaudes kārtība un termiņi".

Ministru kabineta noteikumi izstrādāti, pamatojoties Elektronisko dokumentu likuma 12.panta pirmo daļu. Šie Ministru kabineta noteikumi nosaka sertifikācijas pakalpojumu sniegšanas informācijas sistēmu, iekārtu un procedūru drošības aprakstā norādāmo informāciju. Pamatojoties uz norādīto informāciju, DVI pirms akreditācijas varēs izvērtēt uzticamu sertifikācijas pakalpojumu sniedzēja informācijas sistēmu, iekārtu un procedūru drošību.

2. Ministru kabinets 2004.gada 6.janvārī pieņēma noteikumus Nr.2 "Noteikumi par uzticama sertifikācijas pakalpojumu sniedzēja civiltiesiskās atbildības minimālo apdrošināšanas summu un apdrošināšanas atlīdzības aprēķināšanas kārtību". Ministru kabineta noteikumi izstrādāti, pamatojoties uz Elektronisko dokumentu likuma 14.panta piekto daļu. Šie Ministru kabineta noteikumi nosaka uzticama sertifikācijas pakalpojumu sniedzēja minimālo apdrošināšanas summu par uzticama sertifikācijas pakalpojumu sniedzēja darbības vai bezdarbības rezultātā nodarītajiem zaudējumiem

3. Ministru kabinets 2003.gada 8.aprīlī pieņēma noteikumus Nr.159 "Noteikumi par sertifikācijas pakalpojumu sniedzēja akreditācijas un akreditācijas atjaunošanas valsts nodevu", izdoti saskaņā ar likuma "Par nodokļiem un nodevām" 10.panta otro daļu. Ministru kabineta noteikumi nosaka valsts nodevas likmes par Elektronisko dokumentu likumā paredzēto sertifikācijas pakalpojumu sniedzēja akreditāciju un akreditācijas atjaunošanu DVI, kā arī valsts nodevas maksāšanas kārtību un atvieglojumus.

4. Ministru kabinets 2003.gada 1.jūlijā pieņēma noteikumus Nr.357 “Noteikumi par sertifikācijas pakalpojumu sniegšanas informācijas sistēmu, iekārtu un procedūru drošības aprakstā norādāmo informāciju”, izdoti saskaņā ar Elektronisko dokumentu likuma 12.panta pirmo daļu. Ministru kabineta noteikumi nosaka sertifikācijas pakalpojumu sniegšanas informācijas sistēmu, iekārtu un procedūru drošības aprakstā norādāmo informāciju

Ar Ministru prezidenta 2003.gada 15.aprīļa rīkojumu Nr.160 “Par darba grupu Ministru kabineta noteikumu projekta izstrādei par elektronisko dokumentu izstrādāšanas, noformēšanas, glabāšanas un aprites kārtību valsts un pašvaldību iestādēs un kārtību, kādā notiek elektronisko dokumentu aprite starp valsts un pašvaldību iestādēm vai starp šīm iestādēm un fiziskajām un juridiskajām personām” izveidotā darba grupa, kuru vadīja DVI direktore izstrādāja un iesniedza izskatīšanai Ministru kabinetā noteikumu “Elektronisko dokumentu izstrādāšanas, noformēšanas, glabāšanas un aprites kārtība valsts un pašvaldību iestādēs un kārtība, kādā notiek elektronisko dokumentu aprite starp valsts un pašvaldību iestādēm vai starp šīm iestādēm un fiziskajām un juridiskajām personām” projektu.

Noteikumi reglamentēs elektronisko dokumentu izstrādāšanas, noformēšanas, glabāšanas un aprites kārtību valsts un pašvaldību iestādēs un kārtību, kādā notiks elektronisko dokumentu aprite starp valsts un pašvaldību iestādēm vai starp šīm iestādēm un fiziskajām un juridiskajām personām.

Papildus funkcijām, kas saistītas ar normatīvo aktu izstrādāšanu, DVI, lai būtu iespējama uzticamu sertifikācijas pakalpojumu akreditācija, saskaņā ar Elektronisko dokumentu likuma 13.panta pirmo daļu, 2003.gada 4.martā izdeva rīkojumu “Par ekspertu, kam ir tiesības veikt sertifikācijas pakalpojumu sniegšanas informācijas sistēmu, iekārtu un procedūru drošību pārbaudes, sarakstu”, kas nosaka kārtību, kādā drošības eksperti iekļaujami DVI apstiprinātajā sarakstā. Iepriekš minētie eksperti pirms sertifikācijas pakalpojumu sniegšanas informācijas

sistēmu akreditācijas DVI veiks iekārtu un procedūru drošību pārbaudi un sniegs atzinumu.

Šo ekspertu izvērtēšanai, tika izveidota komisija, kuru vada DVI direktore Signe Plūmiņa, tās sastāvā ir DVI direktores padomnieks Māris Ruķers, DVI direktores padomnieks informācijas sistēmu drošības jautājumos Mārcis Ruiķis, Latvijas Bankas valdes loceklis un Informācijas sistēmu pārvaldes vadītājs Harijs Ozols, ISACA Latvijas nodaļas prezidents Juris Ziediņš, Finanšu un kapitāla tirgus komisijas Informācijas tehnoloģiju daļas vadītājs Jānis Treijs un Iekšējo Auditoru Institūta pārstāvis Daniss Vološins. Komisija izvērtēja pretendentu atbilstību Elektronisko dokumentu likuma 13.panta otrajā daļā noteiktajām prasībām. Pamatojoties uz Komisijas slēdzienu DVI pieņēma lēmumus par šādu eksperti iekļaušanu iepriekš minētajā sarakstā:

1. SIA "PricewaterhouseCoopers" (20.06.2003);
2. SIA "Ernst&Young Baltic" (25.07.2003);
3. SIA "KPMG Latvia" (25.07.2003);
4. SIA "Rīgas Informācijas un tehnoloģijas institūts" (31.10.2003).

Ņemot vērā to, ka līdz 2003.gada beigām DVI netika saņemts neviens pieteikums akreditācijai no potenciālajiem uzticamajiem sertifikācijas pakalpojumu sniedzējiem, netika nevarēja tikt īstenots Elektronisko dokumentu likuma pārejas noteikums, kas paredz, ka valsts un pašvaldību iestādēm ir pienākums pieņemt elektroniskos dokumentus no fiziskām un juridiskām personām ne vēlāk kā 2004.gada 1.janvārī.

Ārvalstīs izsniegta kvalificēta sertifikāta atzīšana

Saskaņā ar Eiropas Savienības Direktīvas 1999/93EC par Kopienas pamatnostādnēm elektroniskā paraksta jomā prasībām un Elektronisko dokumentu likuma 26.pantu, Latvijā ir atzīstams Eiropas Savienības dalībvalstīs izsniegts kvalificēts sertifikāts, ja sertifikāta statusu un ar sertifikātu saistītos elektroniskā paraksta pārbaudes datus var pārbaudīt, atrodoties Latvijā un kvalificēts sertifikāts atbilst Elektronisko dokumentu likuma 26.panta prasībām. Līdz ar to valsts un pašvaldību institūcijām juridiski ir tiesības izmantot ārvalstīs (īpaši Eiropas

Savienības dalībvalstīs) akreditētu uzticamu sertifikācijas pakalpojumu sniedzēju pakalpojumus no 2004.gada 1.janvāra, lai izpildītu Elektronisko dokumentu likuma prasības.

Informācijas atklātības likuma uzraudzība

2003.gada 15.maijā Saeima izdarīja grozījumus Informācijas atklātības likumā ar kuriem, cita starpā 17.pantā tika noteikta likuma uzraudzības iestāde – DVI. Šie grozījumi stājās spēkā ar 2004.gada 1.janvāri.

Lai sekmētu Informācijas atklātības likumā deleģēto funkciju izpildi DVI 2003.gadā uzsāka priekšdarbus Informācijas atklātības likuma normu ievērošanas uzraudzīšanai. Tika izstrādāts Informācijas atklātības likuma uzraudzības funkciju veikšanas darba plāns no 2004. līdz 2007.gadam.

2004. un nākamajos gados veicamās darbības tiek plānotas ņemot vērā to, ka tiks rasts finansējums Informācijas atklātības likuma uzraudzībai. 2004.gada budžetā finansējums Informācijas atklātības likuma uzraudzībai netika piešķirts.

Sākot ar 2004.gada 1.janvāri jāveic šādi pasākumi:

1. grozījumu normatīvajos aktos izstrāde un pieņemšana, paplašinot Informācijas atklātības likuma darbības sfēru, to attiecinot ne tikai uz "valsts pārvaldes iestāžu un pašvaldību iestāžu" rīcībā esošo informāciju, bet uz valsts institūcijām kopumā, tajā skaitā uz valsts un pašvaldību uzņēmumiem, valsts aģentūrām, kā arī uz privātām struktūrām, kam deleģēta valstisku funkciju veikšana, ar šo funkciju veikšanu saistītajā daļā;
2. vienota modeļa informācijas klasifikācijai izstrāde, attiecīgi izdarot grozījumus normatīvajos aktos;
3. valsts un pašvaldību sektora informācijas klasifikācijas (ierobežotās informācijas saraksts) uzraudzība, t.i. visas institūcijas, uzņēmumi uz kuriem attiecas Informācijas atklātības likuma normas iesniedz ierobežotas pieejamības informācijas sarakstus, kā arī vienreiz gadā iesniedz labojumus sarakstā (ja tādi ir bijuši) Datu valsts inspekcijā;
4. sūdzību izskatīšana par pārkāpumiem informācijas atklātības jomā;

5. sabiedrības informēšana;
6. konsultāciju sniegšana par informācijas atklātības jautājumiem.
7. valsts amatpersonu izglītošana:
 - 7.1. amatpersonām un tiesnešiem domāto esošo apmācības programmu ietvaros iekļaut kursu par informācijas atklātību;
 - 7.2. rīkot speciālās apmācības programmas seminārus un apmācības kursus informācijas atklātības jomā;
 - 7.3. sagatavot un izplatīt īpaši amatpersonām domātus informatīvos materiālus (bukleti, rokasgrāmatas, u.c.), akcentējot jautājumus, kas īpaši jāapsver, lemjot par informācijas sniegšanu.

8. iedzīvotāju izglītošana:

- 8.1. sagatavot un izplatīt dažāda formāta informatīvos materiālus par tiesībām pieprasīt informāciju un šo tiesību īstenošanas kārtību;

- 8.2. izmantojot rakstu sērijas presē un citus masu medijus rosināt diskusiju par informācijas atklātību un pieejamību.

9. izstrādāt vienotu metodiku Informācijas atklātības likuma 13.panta piemērošanai (maksas par informācijas sniegšanu) uz izvērtēt esošo maksas par informācijas sniegšanu praksi;

10. izveidot klasificētās informācijas reģistru.

Pirms iepriekš minētā plāna izstrādes tika identificētas galvenās problēmas un trūkumi informācijas atklātības jomā Latvijā:

1. Patreizējais Informācijas atklātības likums attiecas tikai uz valsts pārvaldes un pašvaldību iestādēm. Savukārt informācijas atklātības princips ir plašāks un attiecināms uz valsts darbību un publisko tiesību funkciju izpildi kopumā;

2. Informācijas atklātības likums neizveido vienotu informācijas uzskaites sistēmu. Šobrīd šo kārtību katra iestāde nosaka pati un nepastāv vienoti uzskaites kritēriji, nedz arī uzraudzība pār informācijas glabāšanu un uzskaiti. Tas var apgrūtināt un aizkavēt vispārpieejamas, vienotas, perspektīvā – datorizētas sistēmas izveidi, kas ļautu noskaidrot meklējamās informācijas atrašanās vietu un atvieglotu pieeju tai;

3. Liela daļa speciālo likumu, kas pieņemti pirms Informācijas atklātības likuma, balstīti uz pieņēmumu, ka informācija var tikt sniegta

tikai tad, ja likums to īpaši paredz. Lai arī daļā gadījumu Informācijas atklātības likums uz šo speciālo likumu regulētajām sfērām var attiecināt, šīs speciālās normas interpretējot informācijas atklātības principa gaismā, vairumā gadījumu šāds risinājums nevar tikt piemērots, jo tas būtu pretrunā ar skaidri izteiktu likumdevēja gribu. Bez tam tas ir saistīts ar sarežģītu interpretācijas procesu. Rezultātā ierobežoti pieejama ir informācija, kurai no informācijas atklātības principa viedokļa nav pietiekama pamata tādai būt, un var izveidoties situācija, kad nav vienotas interpretācijas un reizēm informācija tiek sniegta, reizēm – ne;

Vienlaicīgi tika turpināts arī Pasaules Bankas projekts “Administratīvā procesa un Informācijas atklātības” ieviešana. Tā ietvaros 2003.gadā DVI piesaistīja ārvalstu ekspertu esošās situācijas analīzei informācijas atklātības jomā. Eksperts Frenks Vaits ir bijušais Kanādas informācijas atklātības jomu uzraugošās institūcijas ilggadīgs vadītājs, šobrīd kompānijas *FRANK WHITE & ASSOCIATES INC CONSULTING IN INFORMATION ACCESS AND PRIVACY* direktors. F.Vaits izvērtēja Latvijas likumdošanas atbilstību Eiropas Padomes Ministru Komitejas rekomendācijai dalībvalstīm Rek.(2002)2 par pieeju oficiāliem dokumentiem, veica pētījumu par informācijas atklātības likuma darbību praksē. Savā ziņojumā F.Vaits norāda potenciālās iespējas Informācijas atklātības likuma grozījumiem un mehānismu izveidošanai, lai veicinātu Informācijas atklātības likuma piemērošanu praksē.

Sabiedrības informēšana un publiskās aktivitātes.

Viena no demokrātiskas valsts pārvaldes svarīgākajām pamatnostādņēm ir interaktīva sadarbība ar sabiedrību politikas veidošanas, īstenošanas un pilnveidošanas gaitā. Šāda sadarbība nav domājama bez mērķtiecīgas iedzīvotāju informēšanas par valsts pārvaldes darba aktualitātēm, lai tie varētu uzzināt, izprast, veidot savu viedokli par notiekošo un, gala rezultātā, aktīvi iesaistīties politisko lēmumu pieņemšanā.

Inspekcija savā darbā lielu uzmanību velta sabiedrības informēšanai. Inspekcijai ir divas galvenās mērķauditorijas – datu subjekts un personas datu apstrādes sistēmas pārzinis. Pārskata periodā ir nodrošināta regulāra sabiedrības informēšana par DVI darbību, mērķiem un uzdevumiem.

Sabiedrības informēšana notiek ar inspekcijas interneta mājas lapas www.dvi.gov.lv starpniecību. Informācija tajā tiek aktualizēta katru nedēļu. Tās tiešā auditorija ir personas, kuru privātuma tiesības tiek vai var tikt pārkāptas nelikumīgi apstrādājot viņu datus, personas datu apstrādes sistēmu pārzini, kā arī žurnālisti un juridisko fakultāšu studenti.

Masu saziņas līdzekļos ievietotas personas datu apstrādes, aprites un drošības problemātikai veltītas publikācijas. Masu saziņas līdzekļu un DVI sadarbības ietvaros ir sniegtas konsultācijas, intervijas un padomi par daudziem personas datu aizsardzības aspektiem, aktuālām problēmām, iespējamiem pārkāpumiem un to izskatīšanas gaitu. DVI darbinieki ir uzstājušies televīzijā un radio, informējot sabiedrību par DVI darbību, atsevišķiem personas datu aizsardzības jautājumiem, kā arī par dažādiem personas datu aizsardzību reglamentējošo normatīvo aktu aspektiem. Par atsevišķiem rajoniem un pašvaldībām aktuālajiem jautājumiem informācija tiek nosūtīta arī attiecīgo rajonu reģionālajiem medijiem.

2003.gadā DVI noorganizēja vairākas lekcijas par personas datu apstrādes sistēmu drošības jautājumiem, personas datu apstrādes juridiskajiem aspektiem un personas datu apstrādi.

Augsta interese visa gada garumā ir bijusi par personas datu apstrādi veicot video novērošanu. DVI darbinieki ir snieguši intervijas centrālajiem un reģionālajiem masu saziņas līdzekļiem, kurās tika skaidrotas Fizisko personu datu aizsardzības normas attiecībā uz video novērošanu.

Ņemot vērā to, ka ar 2004.gada 1.janvāri valsts un pašvaldību iestādēm ir pienākums pieņemt elektroniskos dokumentus no fiziskajām un juridiskajām personām DVI noorganizēja četru semināru ciklus visos Latvijas novados "E-paraksta ieviešana valsts un pašvaldību institūcijās", kurā tika sniegtas atbildes uz jautājumiem kas ir elektroniskais dokuments, kas ir elektroniskais paraksts, kādas prasības izvirza Elektronisko dokumentu likums, kā ir jāpiemēro Elektronisko dokumentu likums u.c.

DVI kā Tieslietu ministrijas pārraudzībā esošas valsts iestādes tiesības un pienākumus nosaka Fizisko personu datu aizsardzības likums, Informācijas atklātības likums un Elektronisko dokumentu likums, kā arī vairāki ar šo likumu ietekmes sfērām saistīti Ministru kabineta noteikumi.

Viens no priekšnosacījumiem minēto likumu veiksmīgai darbībai ir sabiedrības informētība par tās tiesībām un pienākumiem, kuras nosaka un garantē šo likumu normas. Lai informētu iedzīvotājus par to, kā šie jaunie likumi ietekmēs attiecības starp indivīdu un valsts pārvaldi, DVI nepieciešams mērķtiecīgs skaidrojošais un izglītojošais darbs, t.i., intensīva komunikācija ar sabiedrību.

2003.gadā tiks izstrādāta un apstiprināta DVI sabiedrisko attiecību un komunikāciju stratēģiju 2004.-2007.gadam.

DVI komunikācijas stratēģijas atsevišķie mērķi ir:

1. DVI interešu pārstāvēniecības sadaļā – veicināt objektīvu izpratni par DVI darbību un misiju, izskaidrojot nepieciešamību pēc ES prasībām atbilstoša juridiskā statusa, ka arī pēc funkciju veikšanai pietiekama finansējuma.

2. Personas datu aizsardzības sadaļā – veicināt izpratni un celt informētības līmeni par sabiedrības tiesībām un pienākumiem personas datu aizsardzības jomā.
3. Informācijas atklātības sadaļā – veicināt izpratni un celt informētības līmeni par sabiedrības tiesībām un pienākumiem informācijas atklātības jomā.
4. DVI tēla sadaļā – veicināt uzticama un kompetenta palīga un partnera tēlu, nodrošinot vispusīgu informāciju par DVI darbību un uzdevumiem.

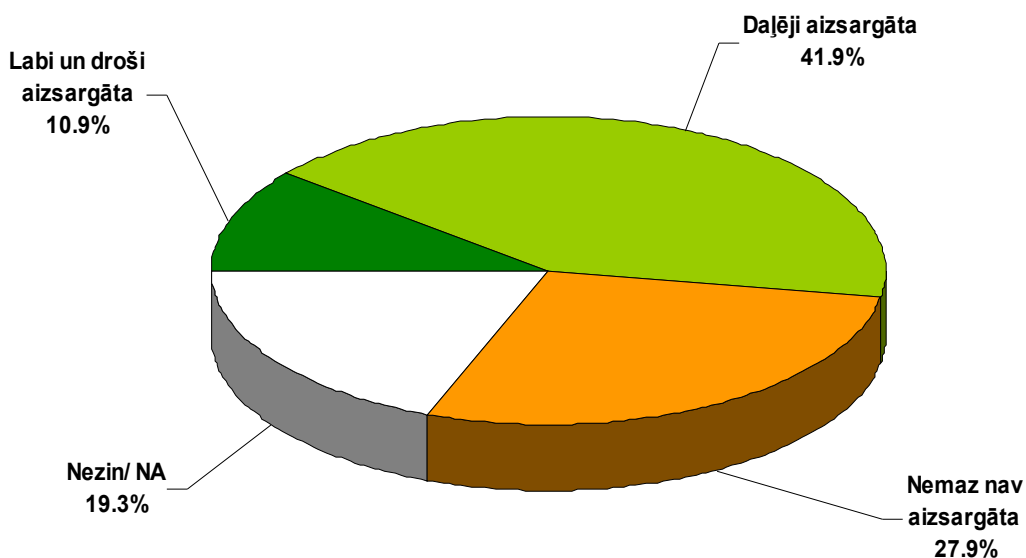
Sabiedriskās domas pētījumi

Lai noskaidrotu, kā sabiedrība vērtē personas datu aizsardzību un Inspekcijas darbu kopumā, pagājušajā gadā DVI sadarbībā ar socioloģisko pētījumu aģentūru "Latvijas fakti" veica pētījumu par personas datu aizsardzību Latvijā. Tika aptaujāti 1014 Latvijas republikas pastāvīgie iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 74 gadiem.

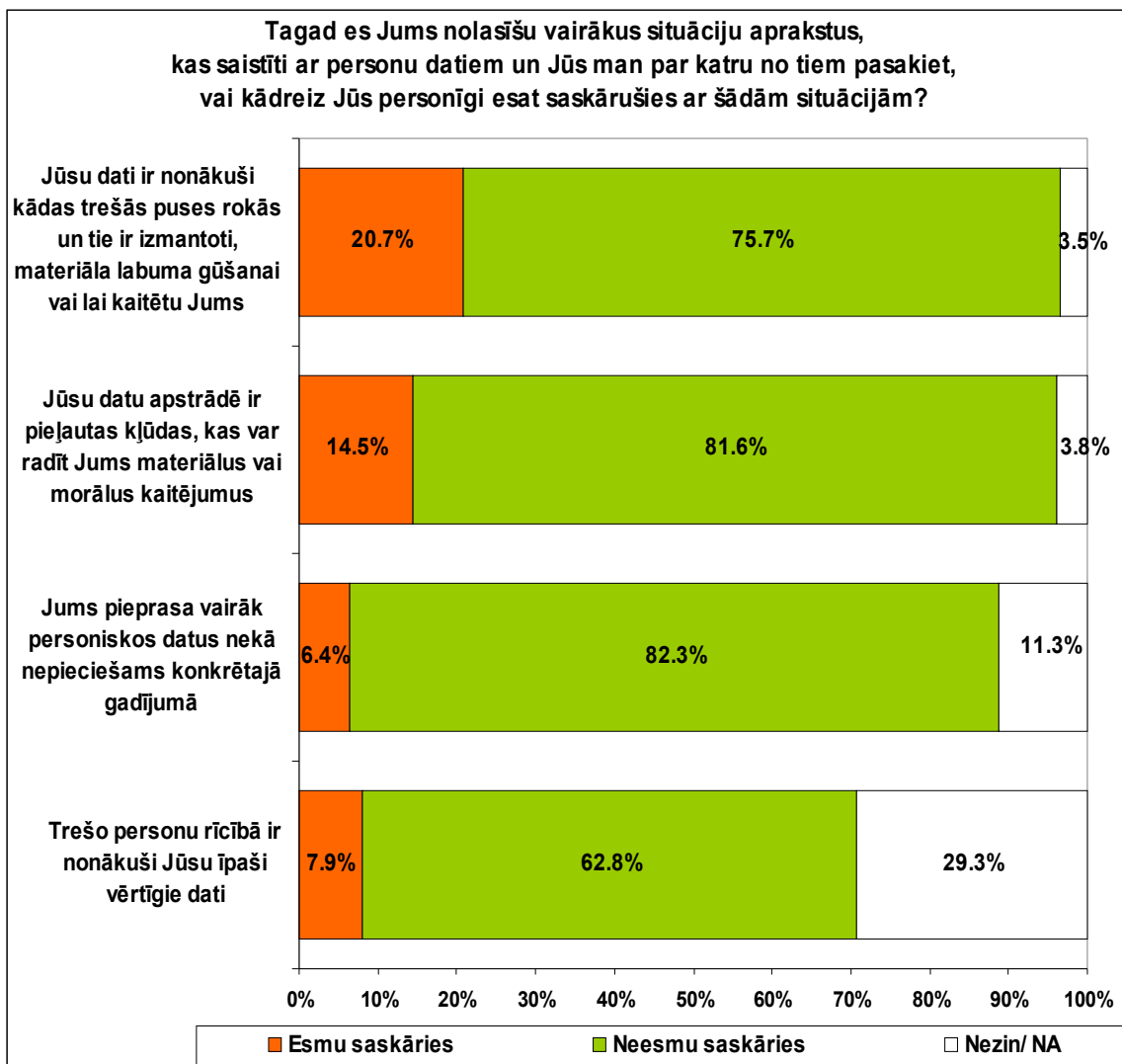
Sabiedriskās domas izpētes rezultāti ir nepieciešami sabiedrisko attiecību darbā, lai zinātu, kādas iedzīvotāju grupas ir mazāk informētas par Inspekcijas darbu, un tādējādi efektīvāk varētu plānot veidus un kanālus to sasniegšanai. Periodiski izdarot šādus sabiedriskās domas mērījumus un tos salīdzinot, iespējams vērtēt Inspekcijas sabiedrisko attiecību darba efektivitāti.

Pētījuma rezultāti ļauj izdarīt secinājumu, ka tikai 10,9 procenti respondentu uzskata, ka personu dati Latvijā ir labi un droši aizsargāti. Ievērojami biežāk - 27,9 procentos gadījumu - pētījuma dalībnieki pauda viedokli, ka informācija par personu veselību, ienākumiem, biogrāfijas faktiem, kas atrodas dažādās institūcijās, nemaz nav aizsargāta. Savukārt 41,9 procenti respondentu pauda viedokli, ka personu dati ir aizsargāti tikai daļēji.

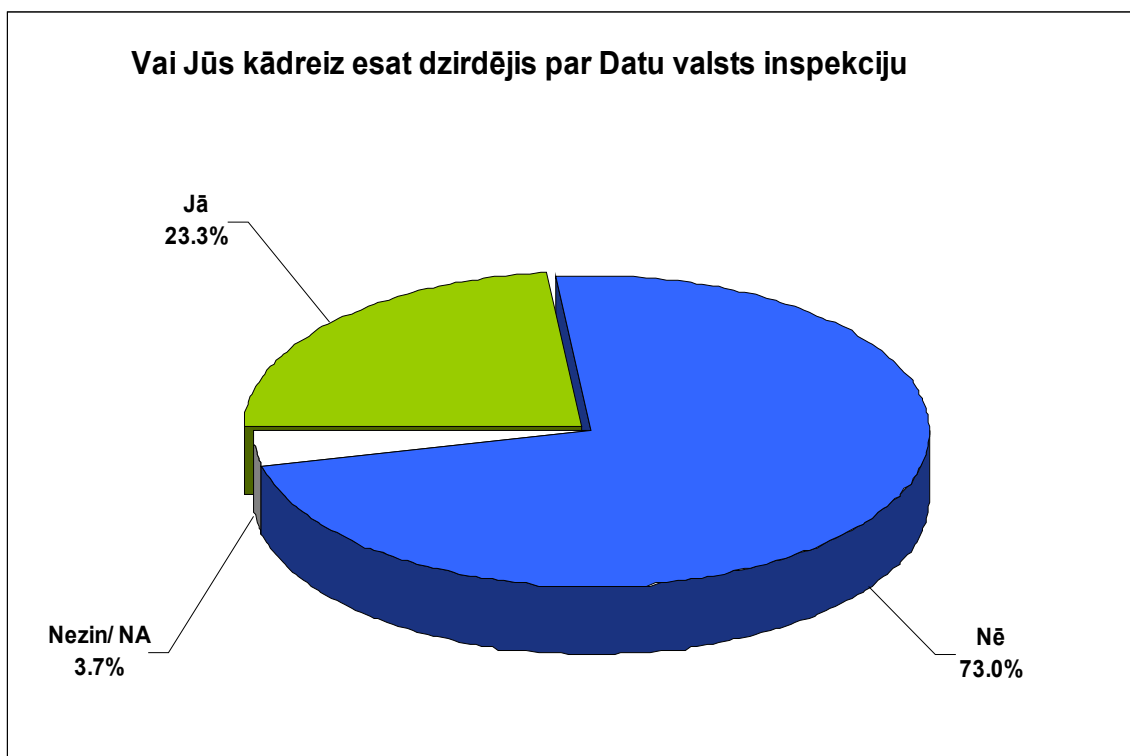
Kā Jūs domājat, vai Jūsu personīgie dati par Jūsu veselību, ienākumiem, biogrāfijas faktiem, kas atrodas dažādās institūcijās, ir pietiekami labi aizsargāta no iespējas, ka tā varētu nonākt kādas nepiederošas personas vai institūcijas rīcībā?

Zīmīgi, ka katrs piektais aptaujātais Latvijas iedzīvotājs bija saskāries ar situāciju, kad dati par viņu ir nonākuši kādas trešās puses rokās un tie ir izmantoti materiāla labuma gūšanai vai lai nodarītu kādu kaitējumu. Vairāk kā 10 procenti respondentu arī atzina, ka ir saskārušies ar situāciju, kad viņu datu apstrādē ir pieļautas būtiskas kļūdas. Retāk aptaujātie iedzīvotāji ir saskārušies ar situācijām, kad trešo personu rīcībā ir nonākuši īpaši vērtīgi personas dati (7,9 procentos gadījumu), vai, kad personai tiek prasīts sniegt vairāk personiskus datus, nekā nepieciešams konkrētajā gadījumā (minēja 6,4 procenti respondentu).

Saskaņā ar pētījuma rezultātiem kādā iestādē ar pretenzijām vai sūdzībām par personas datu kļūdainu apstrādi vai nelikumīgu izmantošanu līdz šim vērsies 6,1 procenti Latvijas iedzīvotāju. Savukārt DVI nosaukums bija pazīstams gandrīz katram ceturtajam (23,3 procenti) aptaujātajam Latvijas iedzīvotājam. Visbiežāk par DVI esamību respondenti bija uzzinājuši no informācijas masu saziņas līdzekļos.

Aptaujāto Latvijas iedzīvotāju vidū dominēja viedoklis, ka īpaši aizsargājami dati, kuru nodošana trešajai pusei bez personas atļaujas nav pieļaujama, ir informācija par veselības stāvokli, ieņēmumiem, un, jo īpaši, informācija par personas īpašumiem, kontiem bankās, kredītiem, aizdevumiem, utml. Šos datus, kā īpaši aizsargājamus minēja divas trešdaļas vai vairāk respondentu. Gandrīz katra otrā aptaujas dalībnieka skatījumā īpaši aizsargājamiem datiem vajadzētu būt arī informācijai par personas dzīvesvietu.

Pētījums arī apliecināja, ka jautājumi, kas skar personu datu aizsardzību visvairāk uztrauc ekonomiski aktīvāko sabiedrības daļu - iedzīvotājus vecumā no 25 līdz 54 gadiem, iedzīvotājus ar augstāko izglītību un finansiāli nodrošinātākos. Šajās respondentu grupās vērojams lielākais to aptaujas dalībnieku skaits, kas visbiežāk arī ir saskārušies ar situācijām, kad personu dati nonāk nepiederošu personu vai institūciju rīcībā, un kuriem visvairāk rūp personu datu aizsardzības nodrošināšana.

Phare 2002 projekts “Datu valsts inspekcija”

DVI plāno uzsākt Phare 2002 projektu “Datu valsts inspekcija”, ar mērķi pilnveidot DVI darbību, tādejādi paaugstinot tās darbības efektivitāti.

Projektu plānots ieviest sadarbībā ar Austrijas ekspertiem datu aizsardzības jomā. Viens no projekta uzdevumiem ir izstrādāt nepieciešamos grozījumus normatīvajos aktos, lai nodrošinātu Direktīvas 95/46/EC 28.panta 1.daļu, kas nosaka, ka “Katra dalībvalsts paredz to, ka viena vai vairākas valsts iestādes ir atbildīgas par noteikumu, ko dalībvalstis pieņēmušas saskaņā ar šo direktīvu, piemērošanas pastāvīgu kontroli tās teritorijā. Šīs iestādes tām uzticēto pienākumu izpildē darbojas pilnīgi neatkarīgi.”

Projekta ietvaros plānots organizēt seminārus dažādām mērķauditorijām, izstrādāt rokasgrāmatu un sniegt rekomendācijas turpmākajai datu aizsardzības institūcijas darbībai Latvijā.

Datu valsts inspekcijas starptautiskās aktivitātes

Ārvalstu un starptautisko attiecību jomā, DVI turpina ieviest Latvijai saistošo starptautisko saistību prasības fizisko personu datu aizsardzības jomā. Lai varētu pilnvērtīgi ieviest Latvijai saistošo ES direktīvu personas datu aizsardzības jomā (Direktīva 95/46/EC), kā arī lai iepazītos ar citu ES dalībvalstu un kandidātvalstu pieredzi minētajā jomā, DVI darbinieki piedalījās gan Eiropas Savienības, gan starptautiska mēroga darba grupās konferencēs, semināros. .

Komisija starptautiskās sadarbības jomā ir izvirzījusi divus galvenos mērķus – veicināt Komisijas darbinieku profesionālo izaugsmi un sekmēt Komisijas nostiprināšanos starptautiskajās organizācijās/institūcijās, ieņemot tajās novērotāja vai pilntiesīga dalībnieka statusu.

Svarīgi atzīmēt, ka līdzdalība Eiropas Savienības regulējošo iestāžu asociācijās, apvienībās un komitejās dod iespēju Komisijai savlaicīgi sagatavoties gaidāmajām izmaiņām Eiropas līmenī, atsevišķos jautājumos ietekmēt kopējo jautājumu izskatīšanu, kā arī dalīties Komisijas unikālajā pieredzē kā daudznozaru regulatoram. Komisijas darbība un tas, kā Komisija ir veiksmīgi izmantojusi Eiropai netipisko institucionālo struktūru un atbildības sfēru, ir atzinīgi novērtēts – Komisijas pārstāvji aicināti uzstāties daudzās starptautiskās konferencēs un semināros.

1. Pasaules Bankas projekts (Budapešta, Ungārija)

Pasaules Bankas projekta “Administratīvā procesa un Informācijas atklātības likumu ieviešana un uzraudzība” 5.komponentes (Informācijas atklātības daļas stiprināšana) ietvaros DVI pārstāvji viesojās Ungārijas Parlamentārā Komisāra Datu aizsardzības un informācijas atklātības jautājumos birojā. Tika izvirzīti sekojoši uzdevumi:

- Iepazīties ar Informācijas atklātības likuma uzraudzības institūcijas izveidošanas procesu un darbības principiem Ungārijā;
- Iepazīties ar Informācijas atklātības likuma darbību Ungārijas valsts un pašvaldību iestādēs;
- Iepazīties ar Ungārijas civildienesta darbiniekiem paredzētajiem apmācības kursiem Informācijas atklātības jomā;

DVI delegācija iepazīnās ar Ungārijā praktizēto informācijas atklātības jomas uzraudzības modeli un tā tiesisko bāzi. Neskatoties uz to, ka Latvijā nav iespējams tieši adaptēt Ungārijas informācijas atklātības modeli (LR Satversme un valsts pārvaldes struktūra neparedz šādu iespēju), Ungārijas pieredze ir vērtīga no vairākiem aspektiem.

Pirmkārt – kā Latvija tā arī Ungārija vēl nesen bija tā saucamās sociālistiskās valstis un ņemot vērā šo sociālisma mantojumu, ir līdzīga politiskā, sociālā, kā arī morāles un ētikas problemātika.

Otrkārt – Ungārija Informācijas atklātības joma likumdošanā ir nostiprināta jau 1992.gadā un uzraudzības institūcija sākusi darbu 1995.gadā, kas ļauj Latvijā izmantot kolēģu pieredzi un savlaicīgi izvairīties no plašāk sastopamajām kļūdām.

Treškārt – iegūtā informācija liecina, ka arī Ungārijas informācijas atklātības jomas uzraudzība nav ideāla un tā turpina attīstīties. Atsevišķos aspektos jautājumi, kas Latvijā praktiski jau ir atrisināti Ungārijā vēl ir lielu diskusiju objekts. Līdz ar to Latvijas un Ungārijas uzraudzības institūciju sadarbība ir abpusēji izdevīga un domājams, ka sekmīgi turpināsies.

Ungārijas kolēģi iepazīstināja mūs ar sava darba praktiskajiem rezultātiem, pārkāpumu statistiku, aktuālajiem darbības virzieniem un nozīmīgākajiem problēmjautājumiem.

Pat bez turpmākas analīzes ar lielu varbūtību var prognozēt, ka Latvijas gadījumā mēs saskarsimies ar tām pašām problēmām un iespējams tieši tādā secībā.

Ungārijas IA uzraudzības aktuālie jautājumi:

1. Komerccnoslēpumu konflikti

2. Pašvaldības

3. Vides dati

4 Datu apstrāde parlamentā

a) komisiju sēžu atklātība un dokumentu pieejamība

b) informācija par deputātiem (FPDA un IA konflikts)

2. Direktīvas 95/46/EC 29.panta Darba grupa

Direktīvas 95/46/EC 29.panta Darba grupa ir izveidota pamatojoties uz šīs direktīvas 29.pantu personu aizsardzībai attiecībā uz personas datu apstrādi. Darba grupai ir padomdevējas statuss un tās darbība ir neatkarīga. Darba grupu veido katras dalībvalsts noteiktās uzraudzības iestādes vai iestāžu pārstāvis un Kopienas institūcijām un organizācijām izveidotās iestādes vai iestāžu pārstāvis, kā arī Komisijas pārstāvis.

Katru darba grupas locekli norīko viņa pārstāvētā institūcija, iestāde vai iestādes. Ja dalībvalsts ir izraudzījies vairāk kā vienu uzraudzības iestādi, tās izvirza kopīgu pārstāvi. Tas pats attiecas uz Kopienas institūcijām un organizācijām izveidotām iestādēm.

Darba grupa pieņem lēmumus ar uzraudzības iestāžu pārstāvju vienkāršu balsu vairākumu. 29.panta Darba grupa apspriež jautājumus, kurus tās dienas kārtībai nosaka priekšsēdētājs vai nu pēc savas iniciatīvas, vai pēc uzraudzības iestāžu pārstāvja vai pēc Komisijas pieprasījuma.

Direktīvas 95/46/EC EC 29.panta Darba grupa ir konsultatīva organizācija, kuru pārstāv Eiropas Savienības dalībvalstu personas datu uzraudzības institūciju vadītāji (vai to pilnvarotas personas) kopā ar pārstāvjiem no Eiropas Komisijas.

Šajā darba grupā valstis regulāri sniedz pārskatus par notiekošo katrā valstī individuāli, kas skar gan administratīvo darbību, gan praktisko lietu izskatīšanu, par nozīmīgākajām izskatāmajām lietām tiesās, par sadarbību ar privātajām kompānijām, sadarbību ar citām institūcijām gan nacionālajā, gan starptautiskajā līmenī.

Latvija kā Eiropas Savienības kandidātvalsts šajā darba grupā piedalījās novērotāja statusā, lai sākot ar 2004.gada 1.maiju varētu aktīvi iesaistīties kā šīs darba grupas pilntiesīgs loceklis.

29.panta Darba grupas uzdevumi:

- izskata jebkuru jautājumu, kas attiecas uz attiecīgās valsts pasākumu piemērošanu, kuri pieņemti saskaņā ar šo direktīvu, lai veicinātu šādu pasākumu vienveidīgu piemērošanu;
- sniedz atzinumu Komisijai par aizsardzības līmeni Kopienā un trešās valstīs;
- sniedz Komisijai padomu par jebkuru ierosinātu šīs direktīvas grozījumu, jebkuriem papildus vai speciāliem pasākumiem, lai aizsargātu fizisku personu tiesības un brīvības attiecībā uz personas datu apstrādi, un jebkuriem citiem Kopienas ierosinātiem pasākumiem, kas ietekmē šādas tiesības un brīvības;
- sniedz atzinumu par Kopienas līmenī izstrādātiem profesionālās ētikas kodeksiem.

Ja darba grupa konstatē, ka starp dalībvalstu likumiem vai praksi rodas atšķirības, kuras var iespējami iespaidot personu aizsardzības attiecībā uz personas datu apstrādi Kopienā, līdzvērtību, tā attiecīgi informē Komisiju.

Darba grupa pēc savas iniciatīvas var sniegt ieteikumus par visiem jautājumiem sakarā ar personu aizsardzību attiecībā uz personas datu

apstrādi Kopienā. 29.panta Darba grupas atzinumus un ieteikumus nosūta Komisijai un direktīvas 95/46/EC 31. pantā norādītajai komitejai.

Komisija informē darba grupu par tās uzsākto darbību, atbildot uz šīs grupas atzinumiem un ieteikumiem. Komisija to dara ar ziņojumu, kuru nosūta arī Eiropas Parlamentam un Padomei. Ziņojums jādara zināms atklātībai.

Darba grupa izstrādā gada ziņojumu par situāciju attiecībā uz fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Kopienā un trešās valstīs, kuru tā nosūta Komisijai, Eiropas Parlamentam un Padomei. Ziņojums jādara zināms atklātībai.

29.panta Darba grupā tiek radīti visi darba dokumenti, ar kuriem strādā Eiropas Savienības dalībvalstu personas datu aizsardzības nacionālās iestādes. Radītie dokumenti ir viedokļi, atskaites, lēmumi, paziņojumi. Svarīga ir praktiskās pieredzes apmaiņa starp valstīm, jo iespēja iegūt (veidot) pieredzi vēl nesaskaroties ar problēmu un būt gataviem to risināt, atvieglo un koordinē problēmsituāciju risināšanu visās valstīs.

Nozīmīgākie izskatītie 29.panta Darba grupā 2003.gadā jautājumi:

- viedokļa izstrādes par Amerikas savienoto valstu pieprasījumu piekļūt lidmašīnu pasažieru sarakstiem un citiem aviosabiedrību, kas nolaižas ASV, datiem;
- Personas datu aizsardzība un ģenētiskie dati;
- Biometrija;
- Viedoklis par publiskā sektora informācijas atkārtotu izmantošanu (re-use) un fizisko personu datu aizsardzība;
- Dokuments par datu nodošanu uz trešajām valstīm: piemērojot Direktīvas 26.pantu (2) par saistošiem korporatīvajiem noteikumiem starptautiskajai datu nodošanai.
- Par e-pārvaldi;

- Viedoklis par sakaru trafika datu uzglabāšanu rēķina sastādīšanai paredzētie dati;
- Vadlīnijas tiešsaistes autentifikācijas sistēmām.

Papildus informācijai skatīt Eiropas Savienības mājas lapā:
http://europa.eu.int/comm/internal_market/privacy/index_en.htm.

3. Direktīvas 95/46/EC 31.panta komiteja

Eiropas Komisijai fizisko personu datu aizsardzības jomā palīdz no dalībvalstu pārstāvjiem izveidota komiteja, kuras priekšsēdētājs ir Komisijas pārstāvis. Komisijas pārstāvis iesniedz Direktīvas 95/46/EC 31.panta komitejai veicamo pasākumu projektu, kas saistīti ar dokumentiem, kurus pirms tam izstrādājusi 29.panta Darba grupa. Komiteja sniedz atzinumu par projektiem.

2003.gadā 31.panta komitejas darbā novērotāju statusā no Latvijas piedalījās DVI pārstāvji.

4. Eiropas Datu aizsardzības institūciju Pavasara konference (Sevilja, Spānijā)

2003.gadā Eiropas Datu aizsardzības institūciju Pavasara konferenci organizēja Spānijas Datu aizsardzības aģentūra Seviljā. Konferences laikā Eiropas Datu aizsardzības institūciju direktori un datu aizsardzības komisāri, Eiropas Savienības Komisijas un Padomes pārstāvji skatīja būtiskus un sarežģītus jautājumus, kas saistīti ar fizisko personu datu aizsardzību:

- Personas datu aizsardzības uzraudzības institūciju loma Eiropā;
- Datu aizsardzības jautājumi ES kandidātvalstīs;
- Telekomunikācija un fizisko personu datu aizsardzība;
- Problēmas, kas saistītas ar personu datu nodošanu.

Konferences dalībnieki uzskata, ka globalizācijas skartajā Eiropā, kura balstās uz jaunāko tehnoloģiju izmantošanu, un kurā dzīves kvalitātes standartu sastāvdaļa ir tiesības uz privātumu, būtu nepieciešams pārdomāt nacionālo valstu datu aizsardzības institūciju funkcijas un mērķus, kā arī veicināt plašāku starptautisko sadarbību Eiropas valstu starpā, jo īpaši attiecībā uz personu datu nodošanu.

Kā viens no svarīgākajiem jautājumiem visās ES dalībvalstīs un kandidātvalstīs, kas saistīts ar personas datu aizsardzību, ir cīņa pret terorismu. Šī jautājuma skarā rodas jautājums – kā ar indivīda tiesībām uz privātumu?

5. Centrāleiropas un Austrumeiropas valstu personas datu aizsardzības institūciju vadītāju sanāksme (Budapešta, Ungārijā un Berlīnē, Vācijā)

2001.gadā notika pirmā Centrāleiropas un Austrumeiropas valstu personas datu aizsardzības institūciju vadītāju (pilnvaroto personu) sanāksme Varšavā, Polijā. Sanāksmes mērķis ir apmainīties ar aktuālāko informāciju personas datu aizsardzības jomā starp Austrumeiropas un Centrāleiropas datu aizsardzības institūcijām, kā arī savstarpēji rast risinājumus dažādām personas datu aizsardzības problēmām. Šo sanāksmju svarīgākais aspekts ir risināt problēmas, kas raksturīgas Eiropas Savienības kandidātvalstīs, lai nodrošinātu adekvātu personas datu aizsardzības līmeni.

2002.gadā sanāksmes notika Prāgā, Čehijā (2002.gada 12.-13.aprīlī) un Viļņā, Lietuvā (2002.gada 20.-22.oktobris). Savukārt 2003.gada 28.-29.aprīlī 4.Centrāleiropas un Austrumeiropas valstu personas datu aizsardzības institūciju sanāksme notika Budapeštā, Ungārijā, bet 5.sanāksme - 2003.gada 6.-7.novembrī Berlīnē, Vācijā.

Ungārijas sanāksmes laikā, kuru organizēja Ungārijas Parlamentārā Datu aizsardzības un informācijas atklātības komisāra birojs, tika izcelti šādi jautājumi:

- Izmaiņas nacionālajā likumdošanā datu aizsardzības jomā un sagaidāmās izmaiņas;
- Publiskās administrācijas darbinieku īpašuma deklarāciju iesniegšana un informācijas publiskošana;
- Informācija par bijušo drošības dienestu aģentiem;
- Nacionālās datu bāzes, kas saistītas ar veselības aprūpi.

Minēto jautājumu izskatīšana turpinājās arī sanāksmē, kas notika Vācijā un kuru organizēja Datu aizsardzības un informācijas atklātības komisārs Berlīnē. Sanāksme galvenais diskutētais jautājums – fizisko personu datu aizsardzība attiecībā uz bijušo sociālistisko valstu drošības dienestu informāciju, kā arī sanāksmē tika izvirzīti prioritārie jautājumi nākamajai tikšanās reizei – video novērošana darba vietā, fizisko personu datu apstrāde policijā, atbildība par FPDA likuma normu pārkāpšanu. 2004.gadā paredzēts organizēt sanāksmi Rīgā.

6. Vienotā Šengenas uzraudzības institūcija

Vienotā Šengenas uzraudzības institūcija (VŠUI) ir neatkarīga institūcija, ar mītņi Briselē, Beļģijā, kurā darbojas nacionālo datu aizsardzības institūciju pārstāvji, kā noteikts 1990.gada Konvencijā par Šengenas 1985.gada Līguma ieviešanu.

Institūcijas pastāvēšanas laikā VŠUI ir izskatījusi daudzus svarīgus jautājumus un dažos gadījumos tika pieņemts lēmums, kā to nosaka Šengenas Konvencija – lai uzsvērtu nepieciešamās izmaiņas Šengenas informatīvās sistēmas (SIS) vadībā un/vai izceļot nepilnības darbībā.

VŠUI ir veikusi vairākus kontroles pasākumus SIS centrālajā tehniskā atbalsta vienībā Strasbūrā, norādot, ka sistēma visumā darbojas atbilstoši, vienlaikus norādot uz pastāvošajām problēmām.

2003.gadā DVI saņēma uzaicinājumu turpmāk piedalīties šīs uzraudzības institūcijas sanāksmēs. Līdz Konvencijas ratifikācijai Latvija šajās sanāksmēs piedalās novērotāja statusā.

7. Vienotā Eiropola uzraudzības institūcija

Eiropola (Europol) izveidošana tika apstiprināta 1992.gada 7.februāra Māstrihtas līgumā par Eiropas Savienību. Eiropols ar mītni Hāgā, Nīderlandē, uzsāka ierobežotas operācijas cīņā ar narkotikām 1994.gada 3.janvārī kā Eiropola Narkotiku apkarošanas vienība (EDU). Pakāpeniski tika pievienotas citas svarīgas noziedzības jomas. No 2002.gada 1.janvāra Eiropola uzdevumi tika paplašināti, lai cīnītos ar starptautiskās noziedzības smagiem veidiem, kuri minēti Eiropola konvencijas pielikumā (nelikumīgu narkotiku tirdzniecība, nelikumīgi imigrācijas tīkli, terorisms, nelikumīgu transporta līdzekļu tirdzniecība, cilvēku tirdzniecība, ieskaitot bērnu pornogrāfiju, naudas (Euro) un citu maksāšanas līdzekļu viltošana, naudas atmazgāšana).

Sadarbība šādu jautājumu risināšanā ietver arī informācijas apmaiņu ar fizisko personu datiem un fizisko personu sensitīvajiem datiem, tādēļ Eiropola konvencijā ietvertas normas par fizisko personu datu aizsardzību. Lai uzraudzītu fizisko personu datu aizsardzības principu ievērošanu Eiropola darbībā, saskaņā ar Eiropola konvenciju tika izveidota Apvienotā Eiropola uzraudzības institūcija (neatkarīga institūcija).

Apvienota Eiropola uzraudzības institūcija kontrolē visu Eiropolā pārvaldīto personu datu saturu un izmantošanu, tai ir tiesības veikt pārbaudes Eiropolā. Latviju šajā institūcijā novērotāja statusā pārstāvēja

DVI direktore. Minētās institūcijas sanāksmes notiek ne retāk kā četras reizes gadā.

8. Vienotā muitas informācijas sistēmas uzraudzības institūcija

Eiropas Savienības Vienotā muitas informācijas sistēmas uzraudzības iestāde ir neatkarīga institūcija, kas uzrauga Eiropas Savienības Vienoto muitas informācijas sistēmu.

Vienotās muitas informācijas sistēmas mērķis ir veicināt un paātrināt informācijas apmaiņu starp sadarbības institūcijām. Sistēmā ir centrālā datu bāze, kurai var piekļūt tikai Eiropas Savienības dalībvalstis un Eiropas Komisija. Datu bāzē ir tikai tādi dati (ieskaitot personas datus), kas nepieciešami, lai ieviestu ar muitu saistītos noteikumus. Ir skaidri noteikts, kādus personas datus sistēma šajā nolūkā uzkrāj. Šo datu uzkrāšanai un apstrādei personas datu aizsardzības principi ir saistoši.

Eiropas Savienības dalībvalstu nacionālās datu aizsardzības institūcijas veic uzraudzību par Muitas informācijas sistēmu (MIS), nodrošinot, ka to personas datu izmantošana un apstrāde, kas ievadīti MIS, notiek nepārkāpjot datu subjekta tiesības uz datu aizsardzību. Šī uzdevuma veikšanai ES nacionālās MIS uzraudzības iestādes sadarbojas.

2003.gadā Vienotā muitas informācijas sistēmas uzraudzības iestāde uzaicināja DVI piedalīties šīs institūcijas sanāksmēs novērotāja statusā.

9. Ikgadējā Starptautiskā personas datu aizsardzības uzraudzības institūciju konference (Sidneja, Austrālija)

2003.gada septembrī tika organizēta 25.ikgadējā Starptautiskā personas datu aizsardzības uzraudzības institūciju konference Sidnejā, Austrālijā. Konferencē ir iespējas piedalīties visu valstu personas datu

aizsardzības uzraudzības institūcijām, citiem interesentiem no privātā un publiskā sektora, kopīgi diskutējot par personas datu aizsardzību pasaulē.

Konferences tēma 2003.gadā – “Praktiskais personu, valdību un uzņēmējdarbības privātums”, tās ietvaros tika skatīts jautājums par privātuma atrunu, veidojot platformas un risinājumus, kas sniedz privātuma izvēles iespējas iedzīvotājiem. Konferences mērķis – sniegt iespēju datu aizsardzības institūciju pārstāvjiem iesaistīties diskusijās ar privāto sektoru, publisko administrāciju un citām interešu grupām šī jautājuma risināšanai.

Konferencē skatītie jautājumi:

- Ko nozīmē droša un atvērta sabiedrība? Vai līdzsvars starp tiesībām uz drošību un privātumu ir pareizs?
- Kas uztrauc sabiedrību? Vai uzņēmēji, valdība, tiesībsargājošās institūcijas adekvāti ievēro fizisko personu datu aizsardzības principus?
- Kāda ir datu aizsardzības institūciju loma? Kas izvirza to vadītājus – valdība vai parlaments? Ko īsti nozīmē šādu institūciju neatkarība? Vai izskatot sūdzības, datu aizsardzības institūcija pieņem lēmumus, kas negatīvi politiķiem vai lielajiem uzņēmumiem?
- Vai datu aizsardzības institūcijas ir sniegušas savu ieguldījumu, lai sabiedrība kļūtu drošāka un atvērtāka?

Konferencē aktīvi piedalījās uzņēmējsabiedrību pārstāvji gan no nelielām, gan starptautiskām korporācijām, kas ļāva objektīvāk izvērtēt paveikto fizisko personu datu aizsardzības jomā, kā arī iezīmēja nākotnes izaicinājumus šajā jomā.

10. Kolokvijs “Informācijas atklātība un slepenība”, (Parīze, Francija)

Francijas Nacionālā Informācijas Atklātības Komiteja sadarbībā ar Reformu ministrijas sekretariātu un Francijas Publiskās administrācijas institūtu 2003.gada oktobrī rīkoja kolokviju “Informācijas atklātība un slepenība”. Kolokvijs tika organizēts par godu 1978.gada Francijas likumam “Administratīvo dokumentu pieejamība”.

Kolokvija ietvaros tika skatīti šādi jautājumi:

- Informācijas atklātība un ierobežotība;
- Publiskās administrācijas prakse informācijas atklātības jomā;
- Informācijas atklātība un informācijas pieprasītāju viedoklis par likumdošanu;
- Informācijas slepenības jautājumi – kādi ierobežojumi informācijas atklātībai uzskatāmi par adekvātiem?
- Informācijas atklātība ekonomiskajā vidē;
- Jaunākās tehnoloģijas un informācijas atklātība, utml.

11. VIII. Sūdzību izskatīšanas seminārs (Roma, Itālijā)

Itālijas Fizisko personu datu aizsardzības inspekcija organizēja VIII. Sūdzību izskatīšanas semināru Romā, kura ietvaros semināra dalībnieki izskatīja jautājumus par iedzīvotāju sūdzību izskatīšanas procedūru dažādās valstīs un dažādajās jomās, kas attiecas uz fizisko personu datu aizsardzību. Šāds seminārs tiek organizēts katru gadu, ar mērķi dalīties praktiskajā pieredzē sūdzību izskatīšanā, potenciālo sūdzību jautājumu identificēšanai, kā arī lai informētu par jaunākajām izmaiņām likumdošanā.

VIII. Sūdzību izskatīšanas semināra ietvaros uzmanība tika pievērsta šādām tēmām:

- Biometrija (piemēri par biometrisko personas datu apstrādi, iedzīvotāju sūdzības saistībā ar šo jautājumu);
- Farmācijas pētījumi un datu aizsardzība;
- Internets un sūdzības par tā lietotāju datu aizsardzību;

- Pārrobežu datu plūsma;
- Izziņas kredītiestādēm;
- Informācijas apmaiņa klientu verificācijai noslēdzot līgumus par telefonu izmantošanu ar mobilo telefonu kompānijām;
- Jautājumi par datu aizsardzības institūciju pašnovērtējumu, analīze par savu darbību (darbības izvērtēšana; iespējamā rīcība darbības uzlabošanai; sniegto atbilžu lietderība);
- Sabiedrības informēšanas aktivitātes un to ietekme uz sūdzībām, iesniegumiem (vai to skaits pieaug/ samazinās? Vai iedzīvotājiem jautājumi, kas saistīti ar fizisko personu datu aizsardzību, kļūst saprotamāki?)
- Datu aizsardzības uzraugošo institūciju proaktīvā loma.

12. Eiropas Padomes Datu aizsardzības projektu grupas 41.sēde (Strasbūrā, Francijā)

Latviju Eiropas Padomes Datu aizsardzības projektu grupas (CJ-PD) 41.sēdē trešo gadu, kopš Latvija ratificēja 1981.gada Konvenciju, pārstāvēja DVI. CJ-PD ir institūcija, kuras sastāvā ietilpst visu Eiropas Padomes dalībvalstis – to pārstāvji, eksperti. Sēde tiek organizēta reizi gadā, lai apstiprinātu jaunas nostādnes, rekomendācijas, ziņojumus, sniegtu ieteikumus par personas datu aizsardzību citām Eiropas Padomes ekspertu grupām.

CJ-PD starplaikos notiek Eiropas Padomes Datu aizsardzības projektu darba grupas koordinācijas grupa (turpmāk – CJ-PD-GC), tā ir neliela darba grupa, kuru izveido CJ-PD. Latvijas pārstāvis nav iekļauts šajā koordinācijas grupā, tomēr valstij ir tiesības piedalīties šajā darba grupā novērotāja statusā.

CJ-PD 41.sēdē tika skatīts jautājums par jaunāko tehnoloģiju ietekmi uz fizisko personu datu aizsardzību:

- Izskatīts ziņojuma projekts par personas datu aizsardzības principu piemērošanu un ietekmi attiecībā uz biometrijas datiem (pirkstu nospiedumi, acs zīlīte, sejas atpazīšana, rokas ģeometrija, utt.) dažādās jomās. Darbu pie ziņojuma projekta paredzēts turpināt 2004.gadā.
- Izskatīts ziņojuma projekts par vadlīnijām personas datu aizsardzībā attiecībā uz viedkaršu izmantošanu.
- Izskatīts ziņojums par datu aizsardzību cīņā pret terorismu.
- Uzdevums izstrādāt rekomendācijas par datu aizsardzību un e-pārvaldi.
- CJ-PD darbība nākotnē.

CJ-PD sēdes priekšsēdētājs norādīja, ka būtu nepieciešams tuvināt CJ-PD darbu un Eiropas Padomes Konvencijas par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu automātisko apstrādi Konsultatīvo komiteju (turpmāk tekstā T-PD), tādejādi tika diskutēts par iespējamām sadarbības formām un par šādas vienotās komitejas lomu Eiropas Padomes datu aizsardzības aktivitātēs, tās pienākumiem un atbildību, kā arī par prioritātēm un darba metodēm datu aizsardzības jomā. Pieņemot lēmumu par komitejas nākotnes darbību, jānoskaidro, kādi mērķi tiek izvirzīti komitejas darbības sakarā un kāds ir vispiemērotākais veids izveidoto mērķu sasniegšanā.

Savā sanāksmē CJ-PD-GR izskatīja jautājumu par CJ-PD turpmāko darbību un atbalstīja nepieciešamību konsolidēt tās aktivitātes datu aizsardzības jomā, kas norisinās Eiropas Padomē, lai tās kļūtu efektīvākas, tādejādi pārstrukturizējot esošās datu aizsardzības komitejas, lai labāk varētu izmantot pieejamos resursus. Tika panākta vienošanās ar Eiropas Padomes Konvencijas par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu automātisko apstrādi Konsultatīvo komitejas darba grupu izveidot T-PD kā vienotu datu aizsardzības komiteju. Tādēļ šī bija pēdējā Eiropas Padomes Datu aizsardzības projektu grupas sēde.

13. Eiropas Padomes Konvencijas par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu automātisko apstrādi Konsultatīvās komitejas 19.plenārsēde (Strasbūra, Francija)

Saskaņā ar 2001.gada 5.aprīļa likumu “Par Eiropas Padomes Konvenciju par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu automātisko apstrādi”, Latvija ir ratificējusi Eiropas Padomes 1981.gada 28.janvāra konvenciju Nr.108. Konvencijas 18.pantā noteikts, ka pēc konvencijas stāšanās spēkā tiek izveidota Konsultatīvā komiteja (angliski saīsinājumā – T-PD), kurā pārstāvētas visas valstis, kas minētas kā Konvencijas dalībvalstis. Konvencija stājās spēkā 1985.gada 1.oktobrī un no šī datuma regulāri notikušas Konsultatīvās komitejas plenārsēdes. To starplaikos notikušas šīs komitejas darba grupas, kuru uzdevums izvērtēt T-PD izvirzītos prioritāros jautājumus.

2003.gada Eiropas Padomes Konvencijas par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu automātisko apstrādi Konsultatīvās komitejas plenārsēdē tās dalībnieki dalījās ar jaunākajiem sasniegumiem datu aizsardzības jomā. Uzmanība tika pievērsta Konvencijas pantu piemērošanai un interpretācijai (datu subjektu tiesības, Konvencijas principu piemērošana jaunajām tehnoloģijām, internetam, pārrobežu datu plūsma, datu nodošana uz trešajām valstīm, kurās netiek nodrošināts adekvāts datu aizsardzības līmenis).

Kā prioritāro uzdevumu 2004.gadam T-PD izvirza izstrādāt viedokli par turpmāko Konvencijas principu piemērošanas iespējamību saistībā ar informācijas tehnoloģiju attīstību.

Informācija par valsts budžeta līdzekļu izlietojumu

Nr.p.k.		Apstiprināts likumā	Faktiskā izpilde
1.	Ieņēmumi (kopā)	370 000	370 000
1.1.	dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	370 000	370 000
1.2.	maksas pakalpojumi un citi ieņēmumi		
2.	Izdevumi (kopā)	370 000	369958
2.1.	Atalgojumi		73891
2.1.1.	Algas		42477
2.1.2.	Piemaksas		19503
2.1.3.	Pabalsti		5475
2.1.4.	Atalgojums ārštata darbiniekiem		6436
2.2.	Kārtējie izdevumi		279166
2.2.1.	Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas		19204
2.2.3.	Iekšzemes komandējumi un dienesta braucieni		-
2.2.4.	Ārvalstu komandējumi		30337
2.2.5.	Valsts nozīmes datu pārraides tīkla pakalpojumi		4683
2.2.6.	Pārējie sakaru pakalpojumi		17062
2.2.7.	Ar administrācijas drošību saistītie pakalpojumi		28327
2.2.8.	Ēku, būvju un telpu remonts		9632
2.2.9.	Transportlīdzekļu uzturēšana un remonts		753
2.2.10.	Iekārtu, inventāra un aparatūras tehniskā apkalpošana un remonts		3420
2.2.11.	Ēku un telpu uzturēšana		7025
2.2.12.	Informācijas tehnoloģiju pakalpojumu apmaksā		8398
2.2.13.	Telpu īre un noma		24607
2.2.14.	Pārējā īre un noma		2923
2.2.15.	Kancelejas preces un materiāli		5697
2.2.16.	Inventārs		1555

2.2.17.	Maksa par apkuri		653
2.2.18.	Maksa par elektroenerģiju		662
2.2.19.	Maksa par degvielu		1506
2.2.20.	Maksa par ūdeni un pārējo enerģētisko materiālu iegādi		322
2.3.	Kapitālie izdevumi		90792
2.3.1	Datori un skaitļošanas tehnika		33791
2.3.2.	Transportlīdzekļi		-
2.3.3.	Kancelejas mēbeles un telpu iekārta		3373
2.3.4.	Pārējie kustamie īpašumi		8561
2.3.5.	Intelektuālie īpašumi		45067
2.3.6.	Citi kapitālie izdevumi		-
	Atlikums		42

Datu valsts inspekcijas struktūra un personāls

2003.gadā DVI bija nodarbināti 17 darbinieki – desmit ierēdņi un septiņi darbinieki. No visiem DVI darbiniekiem augstākā izglītība ir desmit cilvēkiem. Trīs darbiniekiem ir vidējā speciālā izglītība. Seši DVI strādājošie turpina studijas augstskolās.

Datu valsts inspekcijas personāla izglītošana un kvalifikācijas celšana

Pārskata periodā DVI darbiniekiem tika nodrošinātas kvalifikācijas celšanas iespējas. Lielākā daļa DVI strādājošo apmeklēja lekciju kursus vai piedalījās izglītojošās programmās.

Tika apmeklēti sekojoši Valsts administrācijas skolas un citu mācību iestāžu rīkoti kursi: Pārrunu vadīšanas noslēpumi; Sabiedriskās attiecības: informācijas pieejamība un saikne ar sabiedrību; Informācijas pieejamība valsts pārvaldes iestādēs; Normatīvo aktu izstrāde; Administratīvais process iestādē; Ievadkurss darbam valsts pārvaldē jauniešiem ierēdņiem; Vai privātā sektora personālvadības metodes piemērojamas publiskajam sektoram; Darba tiesības; Praktiskā personāla lietvedība; Aktuālais Valsts budžeta uzņēmumu gada pārskatu sastādīšanā; IT audita pamati; Valsts noslēpuma aizsardzība iestādē; Lielu un svarīgu informācijas sistēmu projektu uzsākšana un attīstīšana; Publiskā runa, sarunu un sapulču vadīšana.

2004.gadā veicamie nozīmīgākie uzdevumi un plānotie pasākumi

2004.gadā veicamie nozīmīgākie uzdevumi un plānotie pasākumi:

1. Personas datu aizsardzības jomā, -

- saistībā ar pievienošanos ES 2004.gada 1.maijā tiks pievērsta pastiprināta uzmanība, lai attiecīgo Latvijas institūciju, kas apmainīsies ar personas datiem ar Eiropas Savienības dalībvalstīm, atbilstu vispārējiem ES personas datu aizsardzības noteikumiem, tais skaitā pārrobežu datu plūsmai, t.i. datu nodošanu uz ne ES dalībvalstīm.
- Tā kā Latvijai ir jānodrošina jaunās ES Direktīvas 2002/58/EC par privātās dzīves aizsardzību un elektroniskajām komunikācijām ieviešana līdz 2004.gada 1.maijam, tad Datu valsts inspekcijas viena no prioritātēm būs attiecīgās aktivitātes, kas vērstas uz minētās Direktīvas prasības iestrādāšanu likumdošanā, kā arī, lai nodrošinātu, ka elektronisko sakaru komersanti nodrošinātu atbilstību minētajai Direktīvai.
- 2004.gadā tiek plānots uzsākt jau ilgāku laiku atliktais Eiropas Savienības finansētais PHARE projekts, kas paredz visa veida Datu valsts inspekcijas stiprināšanu, tādējādi palīdzot Inspekcijai kļūt par pilnvērtīgu ES personas datu uzraudzības iestādi.
- Kā viens no nozīmīgākajiem procesiem, ja ne pats nozīmīgākais, kas tiks turpināts 2004.gadā, ir sabiedrības informēšana un sabiedrības izpratnes personas datu aizsardzības jautājumos palielināšana, jo sabiedrības tiesības uz privātumu ir sabiedrības tiesības uz pašcieņu.

- Tiks turpināts darbs dažādās nozarēs (un jomās) pie likumdošanas saskaņošanas ar ES prasībām personas datu aizsardzības jomā;
- Tāpat tiks turpināts darbs pie dažādu rekomendāciju personas datu aizsardzība izstrādes, lai datu apstrādātājiem padarītu saprotamākas kopējās ES personas datu aizsardzības prasības;
- Ierobežoto resursu ietvaros tiek plānotas atsevišķas aktivitātes, kas vērstas uz informācijas sistēmu drošības prasību ievērošanu personas datu apstrādes sistēmās;
- Tiks uzsākta personas datu apstrādes sistēmu auditoru akreditācija, kas veiks īpašus personas datu apstrādes sistēmu auditus valsts un pašvaldību institūcijās un sniegs vienreiz gadā audita ziņojumus Datu valsts inspekcijā. Vienlaicīgi Inspekcija savu iespēju robežās veiks minēto auditoru apmācību datu aizsardzības jautājumos;
- Tiks nodrošināta Latvijas pārstāvniecība Direktīvas 95/46/EC 29.panta Darba grupā un 31.panta Komitejā, Vienotajā Eiropola, Šengenas informācijas sistēmas un Muitas informācijas sistēmas uzraudzības institūcijās.

2. Informācijas atklātības jomā,-

- Inspekcija plāno pabeigt visas aktivitātes, kas saistās ar Pasaules bankas sadarbības projektu;
- Tiks sagatavoti nepieciešamie normatīvie akti, lai nodrošinātu pēc iespējas pilnvērtīgāku iepriekš minētās funkcijas nodrošināšanu nākotnē.

3. Elektronisko dokumentu likumā noteikto funkciju realizācijā, -

- Pilnveidot darba grupas izstrādāto Ministru kabineta noteikumu projektu par elektronisko dokumentu apriti valsts un pašvaldību institūcijās;
- Izstrādāt grozījumus Elektronisko dokumentu likumā, lai rastu iespēju valsts un pašvaldību iestādēm saņemt un nosūtīt elektroniskos dokumentus līdz uzticama sertifikācijas pakalpojumu sniedzēja akreditācijai;
- Koordinēt uzticamu sertifikācijas pakalpojumu sniedzēju akreditācijas procesu, veicinot sertifikācijas pakalpojumu sniedzēju darbību Latvijā un pieteikšanos uzticamu sertifikācijas pakalpojumu sniegšanu.
- Nodrošināt, lai Latvijā akreditētu uzticamu sertifikācijas pakalpojumu sniedzēju reģistrs, kurā iekļaujama informācija par citu valstu sertifikācijas pakalpojumu sniedzējiem, kuru izsniegtos kvalificētos sertifikātus garantē Latvijas Republikā akreditēts uzticams sertifikācijas pakalpojumu sniedzējs, būtu brīvi pieejams nepārtrauktā tiešsaistes režīmā.
- Nodrošināt nepārtrauktā tiešsaistes režīmā brīvi pieejamu uzticamu sertifikācijas pakalpojumu sniedzēju reģistru, kurā ir pieejama aktuāla informācija, kas skar uzticama sertifikācijas pakalpojuma sniedzēja komersanta nosaukumu vai vārdu un uzvārdu; uzticama sertifikācijas pakalpojuma sniedzēja adresi, tālruni, elektroniska pasta adresi; sertifikācijas pakalpojumu sniegšanas noteikumus; sertifikācijas pakalpojumu sniegšanas informācijas sistēmu, iekārtu un procedūru drošības aprakstu; sertifikācijas pakalpojumu sniegšanas informācijas sistēmu, iekārtu un procedūru drošības pārbaudes atzinumu; akreditācijas datumu; informāciju par uzraudzības iestādes aizrādījumiem, brīdinājumiem vai akreditācijas anulēšanu.
- Nodrošināt ekspertu, kuri veiks uzticamu sertifikācijas pakalpojumu sniegšanas informācijas sistēmu, iekārtu un procedūru drošības pārbaudes, iekļaušanu sarakstā, kā arī šī

saraksta publicēšanu "Latvijas Vēstnesī" un DVI mājas lapā internetā.